

RAZPISNI POGOJI

EVROPSKA POBUDA ZA MESTA

– INOVATIVNI UKREPI

DRUGI RAZPIS EUI-IA ZA ZBIRANJE PREDLOGOV
31/05/2023 – 05/10/2023

31/05/2023

Co-funded by
the European Union

Vsebina

1. UVOD	3
2. UPRAVIČENI ORGANI – KDO SE LAHKO PRIJAVI	4
2.1 PRVA KATEGORIJA	5
2.2 DRUGA KATEGORIJA	5
2.3 TRETJA KATEGORIJA	7
2.4 SKUPNE ZAHTEVE ZA UPRAVICENE MESTNE ORGANE	7
3. TEMATSKI SKLOP DRUGEGA RAZPISA ZA ZBIRANJE PREDLOGOV EUI-IA	8
3.1 OZELENITEV MEST	9
SPLOŠNA OPREDELITEV IN KONTEKST TEME "OZELENITEV MEST"	9
POMEN ZA MESTNE OBLASTI IN NJIHOVA VLOGA	11
POUDARKI ZA MESTNE OBLASTI	12
CILJI KOHEZIJSKE POLITIKE	13
KAZALNIKI REZULTATOV IN IZLOŽKOV	13
3.2 TRAJNOSTNI TURIZEM	15
SPLOŠNA OPREDELITEV IN KONTEKST TEME "TRAJNOSTNI TURIZEM"	15
POMEN ZA MESTNE OBLASTI IN NJIHOVA VLOGA	17
POUDARKI ZA MESTNE OBLASTI	18
CILJI KOHEZIJSKE POLITIKE	19
KAZALNIKI REZULTATOV IN IZLOŽKOV	19
3.3 IZKORIŠČANJE POTENCIALA NADARJENIH POSAMEZNIKOV V MESTIH V ZATONU	21
SPLOŠNA OPREDELITEV IN KONTEKST TEME "IZKORIŠČANJE POTENCIALA NADARJENIH POSAMEZNIKOV V MESTIH V ZATONU"	21
POMEN ZA MESTNE OBLASTI IN NJIHOVA VLOGA	22
POUDARKI ZA MESTNE OBLASTI	23
CILJI KOHEZIJSKE POLITIKE	24
KAZALNIKI REZULTATOV IN IZLOŽKOV	25
4. FAZE PROJEKTA	27
5. NACELA FINANCIRANJA	28
6. USTVARJANJE IN RAZVOJ PROJEKTOV	29
6.1 PARTNERSTVO	29
6.2 INTERVENCIJSKA LOGIKA IN DELOVNI NACRT PROJEKTA	33
6.3 PODPORA STROKOVNJAKOV	34
6.4 PRENOS	34
6.5 KATEGORIJE STROSKOV	37
7. POSTOPEK PRIJAVE	38
8. IZBIRNI POSTOPEK	39
8.1 PREVERJANJE UPRAVICENOSTI	39

8.2	STRATESKA OCENA	41
8.3	OPERATIVNA OCENA.....	42
8.4	SISTEM TOCKOVANJA	42
8.5	MERILA ZA IZKLJUCITEV PROSILCEV ZA NEPOVRATNA SREDSTVA	43
9.	ZACETNA FAZA IN NAROCANJE	44
10.	KAKO PRIDOBITI POMOC	45
11.	KLJUCNI DATUMI	45

1. UVOD

Zakonodajni sveženj kohezijske politike za obdobje 2021–2027 vključuje oblikovanje evropske pobude za mesta (ki je določena v členu 12 Uredbe (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu¹ – uredba o ESRR in KS), tj. instrumenta Evropske unije in **naslednice pobude Inovativni urbanistični ukrepi, ki se je izvajala v programskem obdobju 2014–2020**. Ta nova pobuda je temeljno orodje za podporo mestom vseh velikosti, krepitev zmogljivosti in znanja, podporo inovacijam ter razvoj prenosljivih in prilagodljivih inovativnih rešitev za urbane izzive, pomembne za Evropsko unijo (EU). Končni cilj je spodbuditi uporabo glavnih programov kohezijske politike na mestnih območjih s preverjenimi inovacijami, zlasti tistih, ki prejemajo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) za posebne cilje, opredeljene v členu 3 uredbe o ESRR in KS², ter okrepiti inovacijske zmogljivosti mest kot upravičencev do teh skladov ali posrednikov pri njihovem upravljanju.

Eden od glavnih ciljev evropske pobude za mesta (EUI) in zlasti njenega sklopa Inovativni ukrepi (EUI-IA) je še naprej nuditi podporo, ki je bila prvič zagotovljena v okviru pobude Inovativni urbanistični ukrepi, tako da se **mestnim organom po vsej Evropi zagotovijo prostor in viri za opredelitev in preskus (prek pilotnih projektov) novih inovativnih rešitev za medsebojno povezane in zapletene lokalne izzive, povezane s trajnostnim razvojem mest**. V okviru sklopa EUI-IA bodo mestni organi lahko preskusili, kako nove in nepreverjene rešitve delujejo v praksi in kako se odzivajo na kompleksno naravo resničnega življenja. Postopke in rezultate preskusa bodo nato uporabila partnerska mesta iz drugih držav (partnerji v prenosu), da bi tako podprli in okrepili prenosljivost in ponovljivost preskušanih inovativnih rešitev po vsej EU.

Mestni organi bi morali izkoristiti priložnost, ki jo ponuja sklop EUI-IA, ter preskusiti inovativne pristope in delovne metode zunaj obsega „običajnih projektov“ (ki bi se lahko financirali iz „tradicionalnih“ virov financiranja, vključno z glavnimi programi ESRR). Sklop EUI-IA omogoča mestom, da iz ambicioznih in ustvarjalnih zamisli oblikujejo prototipe, ki jih je mogoče preskusiti v resničnem mestnem okolju. Z drugimi besedami, sklop EUI-IA podpira pilotne projekte, ki so preveč tvegani, da bi se lahko financirali iz tradicionalnih virov financiranja, ki pa morajo biti visoko inovativni in eksperimentalni.

Projekti iz sklopa EUI-IA so izbrani na podlagi razpisov za zbiranje predlogov za eno ali več tem, ki jih predlaga Evropska komisija. Skupni proračun ESRR za pobudo EUI znaša 450 milijonov EUR, od tega je 75 % sredstev namenjenih podpori za sklop EUI-IA. **Vsak projekt lahko prejme do največ 5 milijonov EUR sofinanciranja iz ESRR, projekte pa je treba izvesti v največ treh letih in pol.**

¹ Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32021R1058>. Specifični cilji, v katere je usmerjen ESRR, bodo opredeljeni v vsakem posameznem razpisu za zbiranje predlogov za sklop evropska pobuda za mesta – inovativni ukrepi.

² *Ibidem*.

Pobudo EUI upravlja Generalni direktorat Evropske komisije za regionalno in mestno politiko (GD REGIO) v okviru posrednega upravljanja. Evropska komisija je za pooblaščen subjekt za izvajanje pobude EUI določila regijo Hauts-de-France (Francija). Ustanovljen je bil stalni sekretariat za pobudo EUI, ki pomaga pooblaščenemu subjektu in zagotavlja vsakodnevno upravljanje pobude.

Pooblaščen organ s tem dokumentom o razpisnih pogojih poziva upravičene organe, naj predložijo projektne predloge v okviru drugega razpisa za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA. Za ta razpis za zbiranje predlogov je dodeljen okvirni proračun ESRR v višini 120 milijonov EUR.

V tem dokumentu so določene zahteve in postopek, ki ga je treba izvesti pri drugem razpisu za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA. Dokument je treba brati v povezavi s smernicami EUI-IA, delovnim dokumentom Obrazec za prijavo in drugimi dokumenti, objavljenimi na spletišču pobude EUI, ki se nanaša na razpis.

2. UPRAVIČENI ORGANI – KDO SE LAHKO PRIJAVI

Za podporo pri izvedbi sklopa EUI-IA lahko zaprosijo naslednji organi:

- **prva kategorija:** vsak mestni organ lokalne upravne enote, ki je glede na stopnjo urbanizacije (DEGURBA) Eurostata opredeljena kot mesto, kraj ali predmestje (kar ustreza Eurostatovi oznaki DEGURBA 1 oziroma oznaki DEGURBA 2) in ima vsaj 50 000 prebivalcev;
- **druga kategorija:** združenje ali skupina mestnih organov s pravnim statusom organizirane aglomeracije, ki jo sestavljajo lokalne upravne enote, kjer večina (vsaj 51 %) prebivalcev živi v lokalni upravni enoti, ki je glede na stopnjo urbanizacije (DEGURBA) Eurostata opredeljena kot mesto, kraj ali predmestje (kar ustreza oznaki DEGURBA 1 oziroma oznaki DEGURBA 2) in kjer je skupno število prebivalcev vsaj 50 000;
- **tretja kategorija:** združenje ali skupina mestnih organov brez pravnega statusa organizirane aglomeracije, kjer so vsi vključeni mestni organi (glavni mestni organ in pridruženi mestni organi) lokalne upravne enote, opredeljene glede na stopnjo urbanizacije (DEGURBA) Eurostata kot mesta, kraji ali predmestja (kar ustreza oznaki DEGURBA 1 ali oznaki DEGURBA 2), in kjer je skupno število prebivalcev (glavni mestni organ in pridruženi mestni organi) vsaj 50 000.

Obrazec za prijavo na razpis za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA lahko oddajo samo zgoraj opredeljeni upravičeni mestni organi.

Opredelitev lokalnih upravnih enot, razvrstitev glede na stopnjo urbanizacije in podatki o številu prebivalcev temeljijo na podatkih iz korelacijske tabele EUI-IA ("EUI-IA_Call2_Correspondence_table":

https://www.urban-initiative.eu/sites/default/files/2023-05/EUI-IA_Correspondence_table.xlsx). Ta tabela se bo uporabljala kot glavni referenčni dokument za preverjanje upravičenosti. Prijavitelji so pozvani, da s pomočjo korelacijske tabele preverijo svojo upravičenost in zagotovijo informacije o lokalnih upravnih enotah znotraj svojih upravnih meja ter podatke o številu prebivalcev. Zelo priporočljivo je, da se pred izpolnitvijo obrazca za prijavo opravi samoocena upravičenosti (na podlagi zgoraj navedene korelacijske tabele). V primeru vrzeli, neskladij ali dvomov glede razlage podatkov, vključenih v korelacijsko tabelo EUI-IA, se priporoča, da se prijavitelji pred izpolnitvijo in oddajo obrazca za prijavo obrnejo na stalni sekretariat. Ta bo med izbirnim postopkom preveril upravičenost izključno na podlagi informacij, navedenih v obrazcu za prijavo. Če je status prijavitelja kot upravičenega kandidata negotov, se bo stalni sekretariat povezal z vsemi ustreznimi partnerji, vključno z Eurostatom, da bi ugotovil upravičenost.

2.1 PRVA KATEGORIJA

- Občine/mestni okraji/okrožja, katerih upravne meje ustrezajo enotni lokalni upravni enoti. V tem primeru se lokalna upravna enota razvrsti kot mesto, kraj in predmestje glede na stopnjo urbanizacije (oznaka 1 in/ali 2 v korelacijski tabeli – stolpec Stopnja urbanizacije) in ima vsaj 50 000 prebivalcev.
- Občine/mestni okraji, katerih upravne meje vključujejo več lokalnih upravnih enot. To velja za občine/mestne okraje na Portugalskem, Irskem, v Grčiji, na Malti in v Latviji, kjer Eurostatova opredelitev lokalne upravne enote ne ustreza občinam/mestnim okrajem, temveč medobčinskim enotam (župnijam) ali statističnim enotam (volilnim enotam). V tem primeru je občina/mestni okraj lahko upravičen le, če ima skupaj 50 000 prebivalcev in če večina (vsaj 51 % prebivalcev) živi v lokalni upravni enoti, ki je predmestje glede na stopnjo urbanizacije (oznaka 1 in/ali 2 v korelacijski tabeli – stolpec Stopnja urbanizacije) razvrščena kot mesto, kraj ali predmestje.

2.2 DRUGA KATEGORIJA

Organizirane aglomeracije, ki so združenje/skupina mestnih organov in ki izpolnjujejo naslednja merila:

- v skladu z nacionalno zakonodajo so uradno priznani kot ravni lokalne samouprave (ki se razlikuje od regionalne in pokrajinske ravni), pri čemer se morajo občine/mestni okraji pridružiti nadobčinski organizaciji (zato v to kategorijo niso vključena združenja, ki nastanejo prostovoljno, za določen namen in/ali z omejenim trajanjem);
- sestavljajo jih samo občine/mestni okraji (zato v to kategorijo niso vključena združenja, ki vključujejo druge institucije, kot so univerze, gospodarske zbornice itd.);

- imajo posebne pristojnosti, določene z nacionalno zakonodajo, ki jih nanje prenesejo vključene občine na področju politike, pomembnih za projekt EUI-IA. Združenja so pozvana k natančnemu sklicevanju na nacionalni pravni okvir. Organizirane aglomeracije imajo izključne pristojnosti za oblikovanje in izvajanje na področjih politike, pomembnih za projekt EUI-IA;
- imajo posebno politično (s posrednim zastopanjem vključenih občin) in upravno (posebno osebje) strukturo.

Primeri upravičenih organiziranih aglomeracij v okviru EUI-IA so:

- Francija: Métropoles, Communautés Urbaines, Communautés d'Agglomération, Etablissements Publics Territoriaux (EPT) in Communautés de Communes;
- Italija: samo Città Metropolitane in Unione di Comuni. Opozoriti je treba, da Consorzi, Gruppi Azione Locale (GAL), Convenione dei Comuni ali katera koli druga organizirana aglomeracija, ki po italijanski nacionalni zakonodaji (Testo Unico degli Enti Locali) ne velja za lokalni organ, niso upravičeni;
- Nemčija: Landkreis;
- Španija: Mancomunidades in Area Metropolitana Barcelona. Opozoriti je treba, da se „Diputaciones provinciales“ (pokrajinske vlade) štejejo za pokrajinske organe in zato niso priznane kot upravičene organizirane aglomeracije;
- Portugalska: Comunidades Intermunicipais (CIM).

Evropska združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS), katerih partnerstva sestavljajo samo mestni organi (kot so opredeljeni zgoraj) in ki imajo posebne pristojnosti za oblikovanje in izvajanje politik, ki so pomembne za razpis EUI-IA, se štejejo za organizirane aglomeracije, zato se lahko v okviru razpisov za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA prijavijo kot glavni ali pridruženi mestni organi. EZTS, katerih partnerstva vključujejo druge organizacije (npr. države članice, regionalne organe, združenja, univerze itd.), se ne štejejo za organizirane aglomeracije in se ne morejo prijaviti kot glavni ali pridruženi mestni organi, lahko pa se kot izvajalski partnerji pridružijo predlogu, ki ga predloži upravičeni mestni organ.

V okviru sklopa EUI-IA se organizirane aglomeracije obravnavajo kot enoten mestni organ, ki predstavlja vse vključene občine/mestne svete. Zato se v projektnem predlogu, ki ga predloži organizirana aglomeracija, ta navede kot glavni mestni organ. Da bi preveril upravičenost organiziranih aglomeracij, stalni sekretariat preveri, ali je skupno število prebivalcev vsaj 50 000 in ali večina (vsaj 51 % prebivalcev) živi v lokalni upravni enoti, vključeni v aglomeracijo, ki je glede na stopnjo urbanizacije razvrščena kot mesto, kraj ali predmestje.

2.3 TRETJA KATEGORIJA

Vsako združenje mestnih organov (nacionalna/regionalna združenja mestnih organov, teritorialni sporazumi, razvojna okrožja itd.) in posamezni mestni organi, ki nimajo formaliziranih sporazumov o sodelovanju, vendar so se pripravljene skupaj prijaviti na razpis, lahko pri prijavi navedejo glavni mestni organ med vključenimi občinami/mestnimi okraji, druge pa navedejo kot pridružene mestne organe.

Da bi bili upravičeni, morajo biti vsi vključeni mestni organi (glavni in pridruženi mestni organi) priznani kot lokalne upravne enote in razvrščeni kot mesta, kraji ali predmestja glede na stopnjo urbanizacije Eurostata (oznaka DEGURBA 1 oziroma oznaka DEGURBA 2). Za mestne organe, katerih upravne meje vključujejo več kot eno lokalno upravno enoto, se uporabljajo enaka pravila za opredelitev stopnje urbanizacije iz oddelka 2.1. Razmerja med glavnim in pridruženim mestnim organom ob predložitvi obrazca za prijavo ni treba formalizirati. Če bo predlog odobren in podprt, bo treba razmerje formalizirati v obliki partnerskega sporazuma (stalni sekretariat bo glavnemu mestnemu organu zagotovil predlogo).

Dosedanje izkušnje kažejo, da posamezni projekti, ki jih izvajajo združenja ali skupine mest brez statusa organizirane aglomeracije, ki vključujejo več kot tri mestne organe (glavne in pridružene mestne organe) brez ozemeljske povezanosti, tvegajo izgubo skladnosti in se lahko soočijo s težavami pri doseganju pomembnih rezultatov. Zato je priporočeno, da so združenja in/ali skupine mestnih organov (brez statusa organizirane aglomeracije), ki se želijo prijaviti, ozemeljsko povezane in da si prizadevajo omejiti število vključenih pridruženih mestnih organov.

2.4 SKUPNE ZAHTEVE ZA UPRAVIČENE MESTNE ORGANE

Poleg zgoraj opisanih načel za vsako posamezno kategorijo upravičenih mestnih organov, se za vse upravičene mestne organe v okviru EUI-IA uporabljajo tudi naslednja načela:

- vsi mestni organi imajo sedež v eni od držav članic EU;
- obrazec za prijavo na razpis za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA lahko oddajo samo upravičeni mestni organi, kot so opredeljeni zgoraj. Obrazec za prijavo, ki ga bo predložil izvajalski partner, bo obravnavan kot neustrezen;
- mestni organi (kot so opredeljeni zgoraj) so lahko v projektnem predlogu navedeni le kot glavni in/ali pridruženi mestni organi. Kategorija izvajalskih partnerjev je rezervirana samo za institucije in/ali organizacije, ki v okviru EUI-IA niso priznane kot mestni organi;
- če je za inovativne rešitve potreben vmesni člen med mestom in podeželjem ali pristop k funkcionalnemu območju, je mogoče kot izvajalske partnerje vključiti lokalne upravne enote, ki so glede na stopnjo urbanizacije opredeljene kot podeželje (Eurostatova oznaka DEGURBA 3).

Opozoriti je treba, da se število prebivalcev teh enot ne upošteva pri doseganju minimalnega praga upravičenosti 50 000. Razlog za vključitev lokalnih upravnih enot, opredeljenih kot podeželje, mora biti jasno predstavljen in utemeljen v obrazcu za prijavo;

- mestni organ ali organizirana aglomeracija je lahko v okviru posameznega razpisa za zbiranje predlogov vključena le v en projektni predlog (tudi če so ti predlogi predloženi v okviru različnih tem istega razpisa za zbiranje predlogov). Pravilo velja tudi za pridružene mestne organe (občina je lahko vključena le v en projektni predlog kot glavni ali pridruženi mestni organ);
- mestni organi, ki so že prejeli podporo v odobrenem projektu v sklopu EUI-IA v okviru prejšnjega razpisa za zbiranje predlogov, ne morejo predložiti novega obrazca za prijavo na isto temo v celotnem obdobju trajanja pobude;
- mestni organi morajo izpolnjevati zahteve glede izključitve iz dostopa do financiranja (več podrobnosti je na voljo spodaj v oddelku 8.5 „Merila za izključitev za prosilce za donacije“ in v poglavju 3.3 smernic EUI-IA „Merila za izključitev za prosilce za donacije“).

Agencije in podjetja (npr. na področju energije/ravnanja z odpadki, gospodarskega razvoja, spodbujanja turizma itd.), ki so v popolni ali delni lasti občine/mestnega okraja, se ne štejejo za lokalne upravne enote in jih zato ni mogoče priznati kot upravičene mestne organe. Kljub temu so te organizacije lahko vključene v partnerstvo kot izvajalski partnerji (več podrobnosti o vlogah in odgovornostih izvajalskih partnerjev je na voljo v smernicah EUI-IA, poglavje 2.1.2 „Tipologija evropske pobude za mesta – partnerji za inovativne ukrepe“).

Opozoriti je treba, da se v primeru združenj ali skupin mestnih organov s pravnim statusom organiziranih aglomeracij (druga kategorija upravičenih organov – za podrobnosti glej zgoraj) institucija, vključno z vsemi drugimi vključenimi mestnimi organi, v okviru sklopa EUI-IA obravnava kot enoten mestni organ, zato se aglomeracija navede kot glavni mestni organ. V primeru združenj ali skupin mestnih organov brez pravnega statusa organizirane aglomeracije (tretja kategorija upravičenih organov – za podrobnosti glej zgoraj) morajo vključeni mestni organi določiti eno občino kot glavni mestni organ, druge občine pa kot pridružene mestne organe.

3. TEMATSKI SKLOP DRUGEGA RAZPISA ZA ZBIRANJE PREDLOGOV EUI-IA

Pobuda EUI je bila vzpostavljena kot eno od orodij za podporo izvajanju urbane agende EU, tj. ključnega sredstva za izvajanje nove Leipziške listine. V skladu s pristopom inovativnih urbanističnih ukrepov bodo razpisi za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA temeljili na temah, ki jih bo opredelila Evropska komisija na podlagi nove Leipziške listine in prednostnih nalogah Evropske komisije z medsektorsko razsežnostjo,

kot sta zeleni in digitalni prehod. Zaradi večje razumljivosti projektov iz sklopa EUI-IA v zvezi s kohezijsko politiko in olajšanja njihove poznejše razširitve in/ali ponovitve s sredstvi ESRR, so v razpisih za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA navedeni tudi posebni cilji kohezijske politike, v katere je razpis usmerjen. Prijavitelji bodo morali posebno pozornost nameniti dokazovanju ustreznosti rešitev, predlaganih za preskus, za kohezijsko politiko glede na predstavljene posebne cilje. Opredeljen je tudi seznam kazalnikov (tj. kazalniki, ki se bodo uporabljali in spremljali skupaj z drugimi kazalniki, ki jih bodo projektni partnerji določili sami), da se olajša razumevanje zelenih učinkov na ravni projekta in omogoči združevanje rezultatov na ravni področja politike in/ali sklopa EUI-IA.

Pri drugem razpisu za zbiranje predlogov lahko prijavitelji oddajo predloge projektov, ki se osredotočajo na eno od treh tem: ozelenitev mest, trajnostni turizem ali izkoriščanje talentov v mestih, ki se krčijo.

3.1 OZELENITEV MEST

SPLOŠNA OPREDELITEV IN KONTEKST TEME "OZELENITEV MEST".

Evropa in svet se soočata s krizo biotske raznovrstnosti, podnebja, onesnaževanja in virov, ki so med seboj neločljivo povezani. Podnebne spremembe pospešujejo uničevanje narave s sušami, poplavami in požari, izguba in netrajnostna raba narave pa sta gonilni sili podnebnih sprememb.³ Onesnaževanje vpliva na naše zdravje in okolje, redki viri pa se v linearnem gospodarstvu zapravljajo. Podnebna kriza zahteva nujno ukrepanje za korenito zmanjšanje emisij, da bi bilo segrevanje Zemlje še naprej omejeno na 1,5 °C, hkrati pa bi prilagajanje podnebnim spremembam postalo pametnejše, hitrejše in bolj sistematično.⁴ Poleg podnebnih sprememb tudi drugi ključni dejavniki izgube biotske raznovrstnosti – spremembe pri rabi tal in morja, prekomerno izkoriščanje, onesnaževanje in invazivne tujerodne vrste – povzročajo hitro izginjanje narave.

Evropska mesta so imajo pri soočanju z učinki teh številnih kriz vodilno vlogo. Zeleni mestni prostori pogosto izgubljajo boj za zemljišča, saj se v EU še naprej povečuje delež prebivalstva, ki živi v mestnih območjih. Vsak osmi Evropejec, ki živi v mestu, je izpostavljen ravnem onesnaževal v zraku, ki presegajo priporočila Svetovne zdravstvene organizacije. Mesta ustvarijo približno 70 % svetovnih emisij toplogrednih plinov in so hkrati še posebej ranljiva za posledice podnebnih sprememb, kot so pogostejši in daljši vročinski valovi, suše, poplave ali pomanjkanje vode.

Skupno reševanje izzivov biotske raznovrstnosti, onesnaževanja, virov in podnebja je izhodišče za to, kako "ozelenitev mest" podpira ekosisteme in krepi odpornost. V tem kontekstu je večja osredotočenost

³ Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (2022)

⁴ Analiza poročila IPCC (2022), strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam (2021)

na rešitve na področju zelene in modre infrastrukture⁵ (v nadaljevanju: zelena infrastruktura) učinkovit in uspešen pristop za reševanje teh izzivov v mestih.

Čeprav je zelena infrastruktura pomembna, sama po sebi ne zadostuje za doseganje zdravega in zelenega mestnega okolja. Zato je vključevanje zelene infrastrukture v druge sektorje – poleg varstva biotske raznovrstnosti in reševanja podnebnih izzivov – zelo pomembno. Ker je ozelenitev mest celosten koncept, je prav tako pomembno, da se teme lotimo bolj celostno in jo povežemo s širšim naborom političnih področij. Zeleno infrastrukturo bi bilo treba povezati z drugimi področji politike, na primer ničelnim onesnaževanjem zraka, vode in tal, trajnostno mobilnostjo, prenovo stavb, energijo, upravljanjem z vodo, krožnim gospodarstvom in javnim zdravjem.

V okviru teme "ozelenitev mest" se bodo financirali projekti za preskušanje in zagotavljanje oprijemljivih inovativnih rešitev na področju zelene infrastrukture v evropskih mestih za boljše reševanje izzivov na področju biotske raznovrstnosti, onesnaževanja, virov in podnebja, vključno z razvojem sinergij z drugimi ključnimi področji politike. Pričakuje se, da bodo inovativne rešitve, preizkušene v okviru financiranih projektov, prispevale k naložbam kohezijske politike, povezanim z zelenim in pravičnim preходом, in bodo vključevale vprašanje dostopnosti za vse.

Tema "ozelenitev mest" prispeva k številnim politikam in pobudam EU, kot so zeleni dogovor EU, strategija EU za biotsko raznovrstnost, strategija EU za gozdove, strategija EU za tla in predlog pravil o obnovi narave, strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam, strategija EU za zeleno infrastrukturo, akcijski načrt EU za ničelno onesnaževanja in pobuda novi evropski Bauhaus, strategija "val prenove za Evropo", pobuda za dostopna stanovanja, novi evropski okvir za mobilnost, misije EU za podnebno nevtralna in pametna mesta ter prilagajanje podnebnim spremembam, evropsko partnerstvo za spodbujanje urbanih prehodov Horizon Europe, konvencija županov za podnebje in energijo, dogovor o zelenih mestih, nagrade zelena prestolnica in zeleni list Evrope ter izziv inteligentnih mest, ter je z njimi medsebojno povezana.

Tema prispeva tudi k tematskemu partnerstvu EU "ozelenitev mest" urbane agende za EU in je z njim medsebojno povezana. Partnerstvo se osredotoča na zeleno in modro infrastrukturo v mestnem okolju in bo vzpostavilo povezave z drugimi sektorji politike. Tema "ozelenitev mest" je skladna tudi s temo "zeleno mesto" iz nove Leipziške listine, ki predstavlja vizijo za trajnostno prihodnost mest v Evropi, s poudarkom na socialnih in gospodarskih vidikih ("pravično mesto" in "produktivno mesto").

Evropska komisija si prizadeva za uravnotežen nabor projektov, ki izpolnjujejo najvišje standarde kakovosti in hkrati odražajo geografsko, prostorsko in demografsko raznolikost evropskih mest.

⁵ V strategiji EU za zeleno infrastrukturo je zelena infrastruktura opredeljena kot strateško načrtovano omrežje naravnih in polnaravnih območij, pri čemer so druge okoljske značilnosti zasnovane in upravljane tako, da opravljajo širok nabor ekosistemskih storitev. Vključuje zelene prostore in druge fizikalne značilnosti na kopenskih (vključno z obalnimi) in morskih območjih. Na kopnem je zelena infrastruktura prisotna v ruralnem in urbanem okolju. Modra infrastruktura je podobna zeleni infrastrukturi in zajema naravna in polnaravna območja, vključno z vodnimi ekosistemi ter obalnimi in morskimi območji. Primestna območja so zelo pomembna za razvoj zelene infrastrukture, koncept te infrastrukture pa je mogoče obogatiti z rešitvami, ki temeljijo na naravi.

Pričakuje se, da bodo projektni predlogi zelo eksperimentalni in zato verjetno ne bodo financirani iz tradicionalnih ali glavnih virov financiranja.

POMEN ZA MESTNE OBLASTI IN NJIHOVA VLOGA

Reševanje skupnih izzivov na področju biotske raznovrstnosti, onesnaževanja, virov in podnebja z rešitvami zelene infrastrukture je področje z velikim potencialom za mesta. Inovativni odzivi na izzive biotske raznovrstnosti, onesnaževanja, virov in podnebja se uresničujejo s konkretnimi ukrepi na lokalni ravni. Tema "ozelenitev mest" s poudarkom na zeleni infrastrukturi povezuje številne organe, različne pobude in regulativne ukrepe na terenu. Mestne oblasti so usposobljene za povezovanje različnih organov in oddelkov, hkrati pa lahko preizkušajo inovativne rešitve za obstoječo in/ali novo zeleno infrastrukturo ter s tem izboljšujejo bazo znanja za to temo. Običajno uživajo tudi zaupanje državljanov, kar je bistveno za pridobivanje lokalne podpore za projekte zelene infrastrukture, zlasti s participativnim vključevanjem zainteresiranih strani.

Biotska raznovrstnost, onesnaževanje, viri in podnebni izzivi so neločljivo povezani, zato se je treba osredotočiti na rešitve zelene infrastrukture, ki jih rešujejo celostno. Kljub temu pa se v praksi pogosto obravnavajo vsak na svojem področju, zato se s povezovanjem rešitev zelene infrastrukture v mestno perspektivo ponuja priložnost za spodbujanje celovitejšega pristopa. Inovativne rešitve, ki jih preizkušajo mestne oblasti in ki hkrati obravnavajo sinergije med varstvom biotske raznovrstnosti, cilji ničelnega onesnaževanja in blaženjem/prilagajanjem podnebnim spremembam, obenem pa upoštevajo tudi družbene vplive, ponujajo priložnost za povečanje soodnosnih koristi in pomagajo izpolniti razvojne želje za vse.

Mestne oblasti so v dobrem položaju, da preizkušajo inovativne rešitve, s katerimi lahko izkoristijo številne prednosti zelene infrastrukture, hkrati pa se tematsko povežejo s širšim sklopom področij politike, kot so ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal, trajnostna mobilnost, zelena prenova stavb, prehod na čisto energijo, upravljanje voda in javno zdravje. Projektni predlogi v okviru te teme se morajo zato osredotočati na rešitve zelene infrastrukture z jasnimi in močnimi povezavami z drugimi področji politike. Inovativne zamisli, preizkušene v mestih, bi lahko na primer neposredno s sekvenciacijo ogljika ali posredno z zmanjšanjem povpraševanja po energiji prispevale k blažitvi podnebnih sprememb in zagotovile pomembne dodatne koristi, kot je zmanjšanje onesnaževanja, na primer z načini aktivne mobilnosti, povezanimi z zeleno infrastrukturo, kot sta kolesarjenje in hoja. Takšne zamisli lahko podpirajo tudi prilagajanje podnebnim spremembam, npr. blažijo učinke toplotnega otoka v mestih ter zmanjšujejo potrebe po hlajenju in ogrevanju stavb z zelenimi strehami in zelenimi stenami. Številne študije so tudi pokazale pozitivno povezavo med zeleno infrastrukturo in zdravjem ljudi, z inovativnimi rešitvami pa bi lahko mestne oblasti preizkusile nove stroškovno učinkovite rešitve za vprašanja javnega zdravja. Poleg tega pa so – kljub temu da imajo prestolnice in večje aglomeracije več možnosti, da v svoje pristope vključijo najsodobnejše inovacije, vključno z novimi rešitvami, ki v EU še niso bile preizkušene – inovacije pomembne za mesta vseh velikosti.

Projektni predlogi ne smejo biti pripravljeni brez upoštevanja srednje- in dolgoročnih ukrepov, namenjenih reševanju izzivov na področjih biotske raznovrstnosti, onesnaževanja, pomanjkanja virov in podnebja, temveč morajo biti vključeni v obstoječe strateške in sistemske pristope k ozelenitvi in/ali

podnebni nevtralnosti mesta. Takšni pristopi⁶ lahko na primer vključujejo strategije trajnostnega urbanega razvoja kohezijske politike⁷ ali pogodbe o podnebno nevtralnih mestih, ki so jih pripravila mesta, vključena v misijo EU o podnebno nevtralnih in pametnih mestih ali pristopila k njej, ali dejavnosti mest, ki so podpisala ali potrdila listino nalog EU glede prilagajanja podnebnim spremembam. Takšna vključitev v ustrezne mestne strategije in načrte bo ocenjena v strateški oceni projektnih predlogov.⁸

POUDARKI ZA MESTNE OBLASTI

Prijavitelji naj pri pripravi projektnih predlogov – ne da bi bili pričakovani odzivi, ki se lahko od mesta do mesta bistveno razlikujejo glede na njihovo velikost, notranje značilnosti in izzive, kakor koli predpisani – upoštevajo spodaj navedene teme in vprašanja.⁹ Pri tem razpisu je mogoče in zelo priporočljivo celovito preizkusiti tudi ukrepe, povezane z več kot eno od teh tem in vprašanj.

- **Razvoj in krepitev mestnih zelenih prostorov** s poudarkom na projektih, ki prispevajo k zaustavitvi izgube biotske raznovrstnosti, dokazljivemu in znatnemu zmanjšanju onesnaženosti zraka in boju proti vročinskim valovom ter hkrati k doseganju podnebnih ciljev ter izboljšanju zdravja in dobrega počutja državljanov.
- **Izgradnja zelenih koridorjev mobilnosti** s pomočjo zelene infrastrukture znotraj mestnih območij ter med mestnimi središči in primestnimi območji, ki prispevajo k zmanjšanju onesnaženosti zraka in tal ter hrupa, uporabi umetne inteligence za sisteme upravljanja prometa, spodbujanju trajnostne multimodalne mobilnosti v mestih, vključno z aktivnimi načini mobilnosti, kot je kolesarjenje, ter hkrati k doseganju podnebnih ciljev ter izboljšanju zdravja in dobrega počutja državljanov.
- **Preprečevanje suš in poplav** s projekti, ki se osredotočajo na trajnostno gospodarjenje z vodo v urbanih območjih – tudi deževnico – s pomočjo zelene infrastrukture, ki prispeva k preprečevanju suš in poplav ter k izboljšanju kakovosti vode, hkrati pa k zmanjšanju tveganj za nesreče in izkoriščanja zemljišč.
- **Zasnova in prenova stavb in njihove okolice, zlasti v socialno ogroženih četrtih, z rešitvami, ki temeljijo na naravi**, z vključevanjem zelene infrastrukture in rešitev, ki temeljijo na naravi, v zasnovo in/ali prenovi stavb in njihove okolice, vključno z učinkovitim upravljanjem virov, tudi z uporabo recikliranega gradbenega materiala. Takšne rešitve bi morale izboljšati energetske učinkovitost ter zmanjšati emisije toplogrednih plinov in onesnaževal zraka iz stavb, nadalje prispevati k doseganju podnebnih ciljev, npr. z zagotavljanjem možnosti prilagajanja podnebnim spremembam ter shranjevanja in sekvenciranja ogljika.

⁶ Strateški/sistemski pristopi so naštet primeroma.

⁷ Člen 11 Uredbe (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu.

⁸ Za več podrobnosti o izbirnem postopku glejte poglavje 3.2 [Smernic EU-IA za prijavitelje](#).

⁹ V celotnem dokumentu se besedna zveza "zelena infrastruktura" nanaša na zeleno in modro infrastrukturo.

Od projektnih predlogov, ki se osredotočajo na zgornje poudarke, se pričakuje, da bodo ustvarili številne gospodarske, družbene in okoljske koristi, kot so prispevek k bolj zdravemu in odpornemu mestnemu okolju, uvajanje novih poslovnih modelov in praks (npr. zelena inovativna javna naročila) ter novih pristopov in orodij za krepitev zmogljivosti za bolj zelena in trajnostna mesta, za sodelovanje državljanov ter za okolju prijaznejše prakse financiranja mest in proračunov. Glede na cilje prehoda se pričakuje, da bodo projektni predlogi pri obravnavi pobud v svoje zasnove vključili ukrepe, ki pospešujejo prehod na zeleno energijo in vodijo k zmanjšanju odvisnosti od uvoza goriv (npr. uvajanje čistih obnovljivih virov energije brez izgorevanja, praktični ukrepi za varčevanje z energijo). Prav tako se pričakuje, da bodo predlogi projektov vključevali ukrepe, ki spodbujajo prehod na krožno in z viri gospodarno gospodarstvo (npr. z zmanjševanjem odpadkov in onesnaževanja s popravili, ponovno uporabo in zmanjševanjem).

CILJI KOHEZIJSKE POLITIKE

- Specifični cilj 2.1 za bolj zeleno Evropo s "*spodbujanjem energetske učinkovitosti in zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov*",
- Specifični cilj 2.4 za bolj zeleno Evropo s "*prilagajanjem podnebnim spremembam, spodbujanjem prilagajanja podnebnim spremembam, preprečevanjem tveganja nesreč in odpornostjo, ob upoštevanju ekosistemskih pristopov*".
- Specifični cilj 2.5. za bolj zeleno Evropo s "*spodbujanjem dostopa do vode in trajnostnega gospodarjenja z vodo*"
- Specifični cilj 2.7 za bolj zeleno Evropo z "*izboljšanjem varstva narave in biotske raznovrstnosti, zelene infrastrukture, zlasti v mestnem okolju, ter zmanjšanjem onesnaževanja*";
- Specifični cilj 2.8 za bolj zeleno Evropo s "*spodbujanjem trajnostne multimodalne mobilnosti v mestih kot del prehoda na ogljično nevtrarno gospodarstvo*".
- Specifični cilj 5.1 za Evropo, ki je bližje državljanom, s "*spodbujanjem celostnega in vključujočega družbenega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na mestnih območjih*".

KAZALNIKI REZULTATOV IN IZLOŽKOV

Projektni predlogi bodo med drugim ocenjeni glede na sposobnost doseganja verodostojnih rezultatov in zanesljivost metodologije za merjenje teh rezultatov.

V okviru te teme so mestne oblasti pozvani, da opredelijo niz kazalnikov, ki bodo celostno zajemali vse medsebojno povezane cilje glede biotske raznovrstnosti in podnebja ter povezave zelene infrastrukture s sektorskimi politikami.

Mestne oblasti se lahko v svojih vlogah sklicujejo na katerega koli od spodaj navedenih kazalnikov, kadar koli je to pomembno za njihove projektne zamisli. Seznam ni zavezujoč niti izčrpen. Vključuje kazalnike, ki se ne nanašajo samo na temo ozelenitve mest, temveč so lahko v pomoč pri navedbi oprijemljivih

rezultatov, zato jih je vredno upoštevati. Takšne kazalnike je treba dopolniti s kazalniki, ki se nanašajo na posamezen projekt.

Mestne oblasti lahko za posamezne projekte opredelijo lastne kazalnike, pri čemer naj upoštevajo navedene kazalnike, da bi na najbolj jasen in prepričljiv način prikazali spremembe, ki jih lahko doseže njihov projekt.

Kazalniki izločkov

- Novi izdelki in storitve (*merska enota*: novi izdelki/storitve);
- Podprta infrastruktura (nova, obnovljena, preurejena ali posodobljena) (*merska enota*: podprte infrastrukture);
- Ustvarjena in/ali podprta nova oprema (*merska enota*: nova oprema);
- Podprte osebe (usposabljanje, izboljšanje veščin, spremstvo ali asistenca) (*merska enota*: osebe);
- Stanovanja z izboljšano energijsko učinkovitostjo (*merska enota*: stanovanja);
- Javne stavbe z izboljšano energijsko učinkovitostjo (*merska enota*: kvadratni metri);
- Obalni pas, rečni in jezerski bregovi ter zaščita pred zemeljskimi plazovi, ki so bili na novo zgrajeni ali utrjeni za zaščito ljudi, premoženja in naravnega okolja (*merska enota*: hektarji);
- Zelena infrastruktura, zgrajena za prilagajanje podnebnim spremembam (*merska enota*: hektarji);
- Površina podprte zelene infrastrukture na mestnih območjih (*merska enota*: kvadratni metri);
- Površina podprtih saniranih zemljišč (*merska enota*: hektarji);
- Nameščeni sistemi za spremljanje onesnaženosti zraka (*merska enota*: število sistemov);¹⁰
- Zainteresirane strani, ki sodelujejo pri pripravi in soizvajanju projekta (*merska enota*: udeležba zainteresiranih strani);
- Državljeni, ki sodelujejo pri pripravi in soizvajanju projekta (*merska enota*: osebe);
- Odprti prostori, ustvarjeni ali obnovljeni na mestnih območjih (*merska enota*: kvadratni metri);
- Mestni prostori, ki so na voljo ljudem, dostopne zelene površine za športne in rekreacijske dejavnosti (*merska enota*: hektarji).

¹⁰ Merilne postaje izpolnjujejo zahteve glede kakovosti, določene v zakonodaji EU o čistem zraku, in sicer 2008/50 in 2004/107, ter se ustrezno sporočajo Evropski agenciji za okolje v skladu s Sklepom 2011/850.

Kazalniki rezultatov

- Delovna mesta, ustvarjena pri podprtih subjektih (*merska enota*: letni ekvivalent polnega delovnega časa (FTE));
- Uporabniki novih in nadgrajenih digitalnih storitev, izdelkov in procesov (*merska enota*: uporabniki/leto);
- Letno zmanjšanje porabe končne energije (*merska enota*: odstotek zmanjšanja v primerjavi s prejšnjim letom);
- Ocenjene emisije toplogrednih plinov (*merska enota*: tone ekvivalenta CO₂/leto);
- Stanovanja z izboljšano energetske učinkovitostjo (*merska enota*: stanovanja, zmanjšanje porabe energije (kWh/m²));
- Javne stavbe z izboljšano energetske učinkovitostjo (*merska enota*: kvadratni metri, zmanjšanje porabe energije (kWh/m²));
- Izboljšanje kakovosti zraka (*merska enota*: koncentracije drobnih delcev (PM_{2,5}));
- Sanirana zemljišča, ki se uporabljajo za zelene površine in zaščiteno biotsko raznovrstnost (*merska enota*: hektarji);
- Povečanje števila prebivalcev, ki uporabljajo možnosti aktivne mobilnosti (*merska enota*: odstotek lokalnega prebivalstva);
- Prebivalstvo, ki ima koristi od ukrepov za zaščito pred poplavami (*merska enota*: odstotek zaščitene lokalnega prebivalstva);
- Prebivalstvo, ki ima koristi od ukrepov varstva pred naravnimi nesrečami, povezanimi s podnebjem (razen poplav in gozdnih požarov) (*merska enota*: odstotek zaščitene lokalnega prebivalstva);
- Stopnja udeležbe, dosežena pri sodelovanju z lokalnimi skupnostmi (obveščanje, posvetovanje, soustvarjanje, soodločanje) (*merska enota*: odstotek vključenega lokalnega prebivalstva).

3.2 TRAJNOSTNI TURIZEM

SPLOŠNA OPREDELITEV IN KONTEKST TEME "TRAJNOSTNI TURIZEM"

Evropski turizem je živahen ekosistem, ki je pred krizo COVID-19 prispeval skoraj 10 % BDP EU in ustvaril skoraj 12 % vseh delovnih mest v EU ter zaradi katerega je bila EU vodilna svetovna turistična destinacija. Za številne regije in mesta v EU je turizem ključni prispevek h gospodarski in socialni strukturi, saj

zagotavlja delovna mesta in dohodek, ki je pogosto skoncentriran v regijah brez drugih virov zaposlovanja in vključuje nizkokvalificirane delavce. Hkrati je lahko turizem močno orodje v boju proti gospodarskemu nazadovanju, brezposelnosti in depopulaciji ciljnih območij, spodbuja izboljšanje osnovne javne infrastrukture in storitev, valorizira naravno in kulturno dediščino ter spodbuja digitalno in zeleno preobrazbo vzdolž vrednostne verige.

Pandemija COVID-19 je za turistično industrijo in destinacije pomenila krizo brez primere ter razkrila ranljivost ekosistema za notranje in zunanje pretese. Izguba prihodkov je bila še posebej škodljiva za regije, odvisne od tega sektorja, saj je ogrozila na milijone delovnih mest¹¹ in tako oslabil njegov transformacijski potencial. Sposobnost turističnega ekosistema, da si opomore in vlaga, je bila zaradi pandemije zelo oslabiljena zaradi največje ocenjene naložbene vrzeli med vsemi panožnimi ekosistemi. Poleg izgube prihodkov se je zaradi pandemije povečal še en izziv, in sicer pomanjkanje kvalificirane delovne sile v turizmu. Na turistična podjetja, zlasti mala in srednja podjetja, pomembno vpliva tudi trenutni svetovni kontekst recesije in energetske krize, ki jo je povzročila ruska agresija na Ukrajino.

Poleg takojšnjih odzivov na krizo, ki večinoma temeljijo na kratkoročnih programih zaposlovanja in likvidnostni podpori malim in srednje velikim podjetjem, proces okrevanja poganjajo prizadevanja za odpravo strukturnih pomanjkljivosti sedanjih turističnih modelov ter zagotavljanje dolgoročne konkurenčnosti, trajnosti in odpornosti sektorja na sedanje in prihodnje pretese. Takšni dolgoročni ukrepi so potrebni za ohranitev Evrope kot vodilne destinacije na svetu po kakovosti, trajnosti, vključenosti in inovativnosti ter za zagotavljanje socialne in okoljske trajnosti ter kakovosti življenja v turističnih mestih, krajih in regijah. Izzivi, kot sta velika sezonska pogojenost in neenakomerna geografska porazdelitev v nekaterih destinacijah, opredeljujejo nihanje prihodkov, zaposlenosti ter premajhno ali preveliko izkoriščenost infrastrukture, storitev in virov. To lahko negativno vpliva na gostiteljske skupnosti, podnebje in okolje ter podjetja v sektorju. Hkrati so tako hitro spreminjajoča se pričakovanja in zahteve potrošnikov kot tudi pripravljenost podjetij na preoblikovanje priložnost za prehod na bolj trajnosten, digitalen in vključujoč ekosistem.

Turistična podjetja in turistične destinacije bi se morale vključiti v podnebne ukrepe, na primer z uporabo krožnih modelov, zmanjšanjem okoljskega odtisa, omogočanjem prilagajanja podnebnim spremembam in uporabo trajnostnih shem. Podatkovno vodene turistične storitve in krepitev digitalnih zmogljivosti MSP so bistvenega pomena za konkurenčnost podjetij. Socialna razsežnost sektorja bi morala biti oblikovana na podlagi dodatnih prizadevanj za enake možnosti, dostopnost, cenovno dostopnost in ustvarjanje pozitivnega vpliva na lokalne skupnosti.

Komisija podpira dolgoročno zeleno in digitalno preobrazbo ter odpornost turističnega ekosistema, kot je opisano v [načrtu za prehod v turizmu](#). Komisija je na začetku leta 2022 po postopku soustvarjanja objavila ta strateški načrt za sektor, v katerem so opisani ukrepi in rezultati, potrebni za pospešitev zelenega in digitalnega prehoda ter izboljšanje odpornosti turističnega ekosistema, turistične deležnike pa je povabila k sodelovanju in vlogi v pobudi. Svet EU je na podlagi poročila sprejel sklepe, v katerih je

¹¹ UNWTO (2020), [Svetovni turistični barometer](#), letnik 18, številka 6, oktober 2020.

določil [evropsko agendo za turizem 2030](#) in ustrezen večletni delovni načrt EU za podporo državam članicam, javnim organom in ustreznim deležnikom.

Druge pobude glede politik EU, ki so še posebej pomembne za spodbujanje konkurenčnosti turizma, so [evropski zeleni dogovor](#), [pakt EU za spretnosti](#) ter [strategija EU za podatke](#).

Kohezijska politika EU, zlasti prek Evropskega sklada za regionalni razvoj, je tradicionalno zaveznica evropskih regij pri njihovih prizadevanjih za dodajanje vrednosti geografskim dobrinam ter kulturni in zgodovinski dediščini ter učinkovito in trajnostno podporo turizmu. V programskem obdobju 2021-2027 kohezijska politika še naprej zagotavlja širok obseg podpore za trajnostni turizem ter priložnost za podporo digitalni in zeleni preobrazbi, krepitev odpornosti in dolgoročne trajnosti sektorja v okviru vseh ciljev politike ob upoštevanju prehoda v turizmu in uvedenega posebnega cilja, namenjenega turizmu (glej spodaj).

Poleg tega tema prispeva k urbani agendi tematskega partnerstva EU "Trajnostni turizem" in je z njo medsebojno povezana. Partnerstvo se osredotoča na vprašanja v zvezi s turizmom v mestih, ki je ključna sestavina trajnostnega razvoja mestnih gospodarstev.

Evropska komisija si prizadeva za uravnotežen nabor projektov, ki izpolnjujejo najvišje standarde kakovosti in hkrati odražajo geografsko, prostorsko in demografsko raznolikost evropskih mest. Pričakuje se, da bodo projektni predlogi zelo eksperimentalni in zato verjetno ne bodo financirani iz tradicionalnih ali glavnih virov financiranja.

POMEN ZA MESTNE OBLASTI IN NJIHOVA VLOGA

Trajnostni mestni turizem je lahko gonilo lokalnega razvoja in prispeva k uresničevanju vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja ZN, od spodbujanja ustvarjanja delovnih mest do prispevanja k trajnostni in vključujoči rasti, privabljanja naložb ter prehoda na inovativne in okolju prijaznejše prakse in še bi lahko naštevali. Takšni prispevki nenazadnje odražajo način razvoja in podobe mesta ter izboljšujejo pogoje za prebivalce in obiskovalce.

Vendar pa mestne oblasti niso zadolžene le za obravnavanje vpliva COVID-19 v sektorju in strukturnih sprememb v smeri bolj trajnostnih turističnih modelov, temveč se soočajo s posebnimi izzivi v okviru trajnostnega mestnega turizma, kot so skrbno uravnoteženje potreb obiskovalcev in prebivalcev, preobremenjenost turističnih tokov v mestih, dostopnost javnih prostorov in storitev ter posebni okoljski in socialni izzivi, ki jih prinaša "prekomerni turizem". Ti izzivi se razlikujejo glede na velikost mesta in njegov položaj v med panogami ter vplivajo na širšo regijo mesta in njegove povezave (promet, javne storitve, kultura, povezovanje omrežij) z okolico. Poleg tega so inovacije – čeprav so sicer glavna mesta in večje aglomeracije morda bolj sposobne v svoje pristope vključiti vrhunske inovacije, vključno z novimi rešitvami, ki v EU še niso bile preizkušene – pomembne za mesta vseh velikosti.

Trajnostne turistične strategije v mestnih središčih niso nujno omejene na samo mesto, temveč lahko aktivno krepijo povezave z manjšimi okoliškimi območji in kraji ter tako zmanjšujejo pritisk na mestna središča in ustvarjajo več priložnosti za celotno regijo. Kljub temu so mesta v edinstvenem položaju znotraj turističnega ekosistema, saj uporabljajo tudi širše politične in zakonodajne okvire za spodbujanje

okrevanja in preoblikovanja turističnega sektorja v smeri bolj trajnostnih in odpornih modelov. Po eni strani mesta kot turistične destinacije sama po sebi vključujejo edinstvene turistične ekosisteme in na razmeroma majhnem območju združujejo mrežo turističnih deležnikov, številne zanimivosti in različne vrste obiskovalcev. Po drugi strani lahko mestni organi dopolnijo obstoječo turistično politiko in regulativno okolje z izvajanjem krajevno usmerjenih turističnih politik v okviru splošne vizije razvoja mest. Mesta so lahko z uvedbo edinstvenih rešitev in celovitih politik za spodbujanje in upravljanje trajnostnega turizma zgled manjšim krajem, vasem in regijam, katerih gospodarstvo je bolj odvisno od turizma, zlasti v smislu zmanjšanja prevelike odvisnosti od enega samega sektorja in kombiniranja turističnih gospodarskih dejavnosti z drugimi naložbami in prizadevanji za ustvarjanje delovnih mest za diverzifikacijo v druge sektorje.

POUDARKI ZA MESTNE OBLASTI

Prijavitelji naj pri pripravi projektnih predlogov – ne da bi bili pričakovani odzivi, ki se lahko od mesta do mesta bistveno razlikujejo glede na njihovo velikost, notranje značilnosti in izzive, kakor koli predpisani – upoštevajo spodaj navedene teme in vprašanja. Pri tem razpisu je mogoče in zelo priporočljivo celovito preizkusiti tudi ukrepe, povezane z več kot eno od teh tem in vprašanj.

- Diverzifikacija turističnega produkta v smeri različnih oblik pametnega, trajnostnega in dostopnega turizma, digitalizacija turističnih storitev, širitev geografskega in sezonskega dosega za bolj uravnotežen letni gospodarski in kulturni cikel, oskrba širšega spektra obiskovalcev ter prispevanje k preživetju lokalnih skupnosti;
- Spodbujanje zelene in digitalne preobrazbe turističnega sektorja v mestnem okolju, vključno s preходом na krožno gospodarstvo, pametne turistične poslovne modele in prilagajanje podnebnim spremembam, v tesnem sodelovanju z digitalnimi in zelenimi priložnostmi za izpopolnjevanje in preusposabljanje, ki ustrezajo znanju in kvalifikacijam, ki se iščejo v turizmu;
- Spodbujanje socialne vključenosti in inovacij s turizmom, vključno s podpiranjem ukrepov za dostopnost in cenovno dostopnost ter turističnih podjetij socialnega gospodarstva, ki omogočajo ustvarjanje prožnih in trajnostnih delovnih mest s posebnim poudarkom na vključevanju ranljivih in marginaliziranih skupin;
- Inovativni modeli upravljanja destinacij, ki temeljijo na podatkih o turističnih tokovih v realnem času, zlasti z namenom reševanja problematike prenatrpanih turističnih krajev ter doseganja bolj uravnoteženega in porazdeljenega pristopa, vključno s sodelovalnimi digitalnimi platformami ter inovativnimi, trajnostnimi in vključujočimi mestnimi turističnimi potmi;
- Krepitev vloge mest kot vrat v širše turistično regionalno okolje, zlasti v manj znanih regijah z velikim turističnim potencialom, s spodbujanjem povezav med mesti in podeželjem v okviru turizma, vključno z izkoriščanjem kulturnih dobrin in območij dediščine v bližini mestnih središč in okoliških območij;
- Novi modeli upravljanja turizma, vključno s participativnimi in sodelovalnimi orodji za povečanje sodelovanja na lokalni ravni in s strani zainteresiranih strani, ukrepi za krizno upravljanje,

inovativnimi mehanizmi za zbiranje podatkov, sistemi za obvladovanje pritiska na javna sredstva in javne storitve ter ukrepi za reševanje socialnih in stanovanjskih potreb, stroškov in kakovosti življenja.

CILJI KOHEZIJSKE POLITIKE

- Specifični cilj 4.6 za bolj socialno in vključujočo Evropo s "*krepitevijo vloge kulture in trajnostnega turizma pri gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in socialnih inovacijah*";
- Specifični cilj 5.1 za Evropo, ki je bliže državljanom, s "*spodbujanjem celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na mestnih območjih*".

KAZALNIKI REZULTATOV IN IZLOŽKOV

Projektni predlogi bodo med drugim ocenjeni glede na sposobnost doseganja verodostojnih rezultatov in zanesljivost metodologije za merjenje teh rezultatov.

Mestne oblasti se lahko v svojih vlogah sklicujejo na katerega koli od spodaj navedenih kazalnikov, kadar koli je to pomembno za njihove projektne zamisli. Seznam ni zavezujoč niti izčrpen. Vključuje splošne kazalnike, ki niso izrecno povezani s predmetom razpisa, vendar je njihova uporaba lahko v pomoč pri izražanju oprijemljivih rezultatov. Takšne kazalnike je treba dopolniti s kazalniki, ki so pomembni za posamezen projekt.

Mestne oblasti lahko opredelijo lastne kazalnike za posamezne projekte, pri čemer upoštevajo navedene kazalnike, da bi na najbolj jasn in prepričljiv način prikazali spremembe, ki jih lahko doseže njihov projekt.

Kazalniki izložkov

- Število podprtih kulturnih in turističnih znamenitosti (*merska enota*: kulturne in turistične znamenitosti)
- Podprta podjetja (od tega: mikro, mala, srednja, velika) (*merska enota*: podjetja)
- Podprte organizacije za upravljanje destinacij (*merska enota*: organizacije)
- Vrednost digitalnih storitev, izdelkov in procesov, razvitih za podjetja (*merska enota*: EUR)
- Podprta infrastruktura (nova, obnovljena, preurejena ali posodobljena) (*merska enota*: podprte infrastrukture);
- Ustvarjena in/ali podprta nova oprema (*merska enota*: nova oprema);

- Prebivalstvo, zajeto s projekti v okviru celostnih ukrepov za socialno-ekonomsko vključevanje marginaliziranih skupnosti, gospodinjstev z nizkimi dohodki in prikrajšanih skupin (*merska enota*: osebe);
- Sodelovanje v skupnih ukrepih za spodbujanje enakosti spolov, enakih možnosti in socialne vključenosti (*merska enota*: sodelovanje);
- Podprte osebe (usposabljanje, spremstvo ali asistenca) (*merska enota*: osebe);
- Zainteresirane strani, ki sodelujejo pri pripravi in soizvajanju projekta (*merska enota*: udeležba zainteresiranih strani).

Kazalniki rezultatov

- Obiskovalci podprtih kulturnih in turističnih znamenitosti (*merska enota*: obiskovalci/leto);
- Odstotek znamenitosti, ki so dostopne invalidom in/ali sodelujejo v priznanih programih za dostopnost (odstotek dostopnih znamenitosti);
- Delovna mesta, ustvarjena v podprtih subjektih (*merska enota*: letni ekvivalent polne zaposlitve (FTE));
- MSP, ki uvajajo produktne, procesne, trženjske ali organizacijske inovacije (*merska enota*: podjetja);
- Nova podjetja, ki preživijo na trgu (*merska enota*: podjetja);
- Število podjetij, ki so se registrirala v sistemu EMAS (*merska enota*: podjetja)
- Število podjetij, ki so podprta pri pridobivanju znaka EU za okolje ali drugih znakov za okolje tipa I standarda EN ISO 140024 ali enakovrednih prostovoljnih znakov, ki so neodvisni, temeljijo na več merilih in jih preverja tretja oseba (*merska enota*: podjetja)
- MSP, ki sodelujejo v dejavnostih upravljanja destinacije (*merska enota*: udeležbe)
- Uporabniki novih in nadgrajenih digitalnih storitev, izdelkov in procesov (*merska enota*: uporabniki/leto)
- Stopnja udeležbe, dosežena pri sodelovanju z lokalnimi skupnostmi (obveščanje, posvetovanje, soustvarjanje, soodločanje) (*merska enota*: odstotek vključenega lokalnega prebivalstva).

3.3 IZKORIŠČANJE POTENCIALA NADARJENIH POSAMEZNIKOV V MESTIH V ZATONU

SPLOŠNA OPREDELITEV IN KONTEKST TEME "IZKORIŠČANJE POTENCIALA NADARJENIH POSAMEZNIKOV V MESTIH V ZATONU".

Demografski trendi zadnjih desetletij, zlasti staranje prebivalstva in upadanje rodnosti, ki ga ne nadomeščajo notranje migracije, spreminjajo možnosti rasti in teritorialnega razvoja Evropske unije. Čeprav se število delovno sposobnega prebivalstva zmanjšuje v vseh regijah EU, so številne regije bolj prizadete.

Evropska komisija v [sporočilu z naslovom "Izkoriščanje potenciala nadarjenih posameznikov v evropskih regijah"](#), objavljenem 17. januarja 2023, navaja 82 regij v 16 državah članicah, v katerih živi skoraj 30 % prebivalstva EU in na katere najbolj vpliva upadanje števila delovno sposobnega prebivalstva v povezavi z nizkim in stagnirajočim deležem diplomantov terciarnega izobraževanja ali neto odseljevanjem prebivalstva v starosti 15-39 let.

Te regije so v **pasti nerazvoja talentov** ali pa tvegajo, da se bodo vanjo ujele, kar bi lahko poglobilo njihove posebne strukturne izzive (npr. neučinkovitost na trgu dela, omejena gospodarska diverzifikacija ali prevelika odvisnost od nazadujočih sektorjev, nizka uspešnost na področju inovacij, ki zmanjšuje povpraševanje po visoko usposobljenih delavcih, slabši socialni rezultati in bolj omejen dostop do osnovnih storitev) ter resno oviralo njihovo trajnostno rast in potencial privlačnosti. Brez ukrepanja bo ta proces povzročil nove in vse večje teritorialne razlike ter občutek zapostavljenosti pri prebivalcih in skupnostih iz teh regij.

Kot je poudarjeno v sporočilu, bo za reševanje teh izzivov treba uporabiti številne obstoječe instrumente in politike EU, da bi podprli gospodarsko oživitev in razvoj ustreznih znanj in spretnosti za privabljanje dejavnosti z visokim potencialom, vzpostavljen pa je bil tudi poseben mehanizem za spodbujanje talentov. **Kohezijska politika bo seveda v ospredju** teh usklajenih prizadevanj, saj bo regijam pomagala povečati njihovo privlačnost za talente z diverzifikacijo gospodarstva, izboljšanjem dostopnosti do storitev, povečanjem učinkovitosti javnih uprav ter zagotavljanjem sodelovanja lokalnih in regionalnih oblasti prek namenskih lokalnih strategij.

Evropska pobuda za mesta (EUI) je v tem okviru vključena v mehanizem za spodbujanje nadarjenih, in sicer s tem novim razpisom za zbiranje predlogov za inovativne ukrepe v podporo mestom, zlasti v zgoraj omenjenih regijah, da bi **preizkusila nove rešitve za ohranjanje in privabljanje nadarjenih**. Namen razpisa je opredeliti celostne pilotne projekte, ki temeljijo na lokaciji, tj. vključujejo lokalne skupnosti v eksperimentiranje na mestni ravni in obravnavajo gospodarske, socialne in okoljske razsežnosti demografskih izzivov na način, ki bi lahko **spodbudil uporabo programov kohezijske politike na teh mestnih območjih**. Zlasti kapitalizacija in prenos znanja ter ponovitev in/ali razširitev najuspešnejših izkušenj z naložbami Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) v okviru specifičnih ciljev, naštetih med "cilji kohezijske politike" (glej oddelek spodaj), lahko tako dolgoročno prispevajo k bolj sistematičnemu oživljanju.

Evropska komisija si prizadeva za uravnotežen nabor projektov, ki izpolnjujejo najvišje standarde kakovosti in hkrati odražajo geografsko, prostorsko in demografsko raznolikost evropskih mest.

POMEN ZA MESTNE OBLASTI IN NJIHOVA VLOGA

Ne glede na to, ali gre za regije, ki so se znašle v pasti nerazvoja talentov, ali pa jim grozi, da se bodo znašle v tej pasti, se mesta, ki se soočajo s hitrim zmanjševanjem števila delovno sposobnega prebivalstva in jim ne uspe pritegniti in/ali zadržati mlajših in/ali bolj usposobljenih prebivalcev, soočajo z neposredno grožnjo krčenja, izseljevanja kvalificirane delovne sile ter pomanjkanja znanja in spretnosti ter delovne sile, kar ovira njihovo konkurenčnost. Posledice dejavnikov, kot so staranje preostalega prebivalstva, relativno povečanje razmerja med številom delavcev in vzdrževanih oseb ter delež manj kvalificiranih in nizko dohodkovnih skupin, ki je pogosto povezan s krčenjem, se lahko zaradi medsebojnega učinkovanja okrepijo.

Pomanjkanje kvalificiranih delavcev je ovira za gospodarsko diverzifikacijo in/ali ustanavljanje bolj konkurenčnih industrij. To pomeni tudi manjše davčne prihodke mestnih uprav in večje stroške na prebivalca za vzdrževanje lokalnih storitev in infrastrukture, ki jih prebivalstvo "v pasti" nujno potrebuje. Dolgoročno se lahko poslabša kakovost javnih prostorov in raven storitev na področju dobrega počutja, kot so izobraževanje, zaposlovanje, javni prevozi ali zdravstvo. Celotno mestno okolje se lahko poslabša tudi zaradi upada gospodarske blaginje (npr. zapiranje nekdanjih trgovskih ali industrijskih proizvodnih območij, ki se spremenijo v degradirana zemljišča), kar na splošno ustvari negativno podobo mesta, zaradi česar se še več ljudi in podjetij izseli.¹²

Glavna mesta, večje aglomeracije in/ali regionalna središča so zaradi koncentracije gospodarskih dejavnosti ter z njimi povezanih delovnih mest in storitev¹³ manj izpostavljena tem grožnjam kot mala in srednje velika mesta.¹⁴ In čeprav so glavna mesta in večje aglomeracije sicer morda bolj sposobne v svoje pristope vključiti najsodobnejše inovacije, vključno z novimi rešitvami, ki v EU še niso bile preizkušene, so inovacije pomembne za mesta vseh velikosti. Zato bo najpomembneje, da prijavitelji **dokažejo, da na njihovo mesto vpliva kombinacija demografskih izzivov in težav pri privabljanju, ohranjanju ali razvijanju talentov, spretnosti in kvalifikacij**, potrebnih za ublažitev tega vpliva, kot je navedeno v sporočilu o izkoriščanju potenciala nadarjenih posameznikov v evropskih regijah, ne glede na to, ali se nanaša na navedene regije NUTS-2.¹⁵ K prijavi se še posebej spodbujajo mala in srednje velika mesta v zatonu, saj imajo velik potencial za povečanje privlačnosti okoliških pretežno podeželskih regij,

¹² Glej [poročilo](#) Skupnega raziskovalnega središča Evropske komisije z naslovom "[Shrinking cities](#)" z dne 1. 11. 2022.

¹³ Vsa mesta z vsaj 250 000 prebivalci v EU in vsa regionalna središča, torej največja naselja, oddaljena 45 minut vožnje z avtomobilom, imajo bolnišnico, srednjo šolo in dostop do številnih storitev (npr. kinematografi, banke, trgovine), medtem ko številna druga mestna območja teh storitev nimajo. Le 50 % mest z med 50 000 in 250 000 prebivalci ima univerzo, medtem ko jo ima 90 % regionalnih središč te velikosti (za več podrobnosti glej [Osmo poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji](#)).

¹⁴ Ta utemeljitev se bo upoštevala zlasti v okviru strateške ocene "urbanistične inovativnosti in ustreznosti" njihovih predlogov (za več podrobnosti o izbirnem postopku glej oddelek 3.2 [smernic EUI-IA za prijavitelje](#)).

¹⁵ Celoten seznam zadevnih regij NUTS-2 je v [prilogi](#) sporočila.

ki se soočajo s primanjkljajem pri razvoju talentov. Posamezno ali kot skupina lahko taka mesta v partnerstvu s družbeno-ekonomskimi partnerji (univerzami, raziskovalnimi ustanovami, ustanovami za poklicno usposabljanje, podjetji in grozdi malih podjetij) izvajajo številne funkcije za spodbujanje vključevanja ljudi v najboljše letih v lokalno delovno silo in privabljanje novih prebivalcev, boljše povezovanje mestnih in podeželskih območij v smislu ponudbe storitev in udobja ter tako prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja in pomlajevanju okoljskih območij.

Nekatere od navedenih težav je mogoče z ustreznimi strategijami in kombiniranimi inovativnimi pristopi spremeniti v priložnosti. Z zmanjševanjem števila prebivalcev lahko ponudba stanovanj preseže povpraševanje, kar povzroči povečanje števila praznih nepremičnin in zmanjšanje vrednosti nepremičnin, ki so lahko privlačne za vlagatelje in/ali pritegnejo mlajše ljudi in družine, ki v primerjavi z mestnimi središči iščejo cenovno dostopnejša stanovanja in boljšo kakovost okolja. Degradirana območja se lahko spremenijo v območja za stanovanja in/ali zelene površine, zapuščene stavbe pa v prostore za skupno delo, večnamenske funkcije, vrtce, gledališča itd. ter tako zmanjšajo širjenje mest in prevozne razdalje. Razpoložljivost novih komunikacijskih sredstev, kot je hitri internet, v kombinaciji z manjšimi zastoji lahko pritegne tudi spletna podjetja in/ali nomadske delavce. Ta mesta bi lahko bila tudi bolj primerna za preskušanje novih pristopov in novih družbenih poskusov, kot je prerazporejanje prebivalstva za zgoščevanje določenih območij (v skladu z modelom "kompaktnega mesta") ali vključevanje državljanov v odločanje in/ali sooblikovanje in/ali soustvarjanje storitev, ki so najbolj potrebne za privabljanje ali ohranjanje talentov.

POUDARKI ZA MESTNE OBLASTI

Prijavitelji naj pri pripravi projektnih predlogov – ne da bi bili pričakovani odzivi, ki se lahko od mesta do mesta bistveno razlikujejo glede na njihovo velikost, notranje značilnosti in izzive, kakor koli predpisani – upoštevajo spodaj navedene teme in vprašanja. Pri tem razpisu je mogoče in zelo priporočljivo celovito preizkusiti tudi ukrepe, povezane z več kot eno od teh tem in vprašanj.

Povečanje povpraševanja po mlajših in usposobljenih talentih v mestih, med drugim s:

- **spodbujanjem gospodarske diverzifikacije ciljnih mestnih območij** s poudarkom na nastajajočih sektorjih z večjo dodano vrednostjo in tudi potencialom glede na značilnosti lokalnega gospodarstva, po možnosti v luči podjetniških procesov odkrivanja in pristopov pametne specializacije,
- **krepitevijo lokalnega podjetništva mladih** z inovativnimi finančnimi shemami, ki podpirajo ustanavljanje novoustanovljenih ali odcepljenih podjetij s strani domačih študentov in/ali nedavno diplomiranih delavcev (zlasti žensk), in s tem povezano inkubacijo, mentorstvo in povezane poslovne storitve.

Povečanje ponudbe mladih in kvalificiranih talentov ter privlačnosti mest, med drugim s/z:

- **spodbujanjem novih zavezništev** med mestnimi oblastmi, podjetji, akademskimi krogi, raziskovalnimi ustanovami in/ali centri za poklicno usposabljanje, med drugim zaradi:

- razvoja učnih načrtov, štipendij, usposabljanja na delovnem mestu in s tem povezane finančne pomoči, kot so jamstva za mlade zaradi odprave neskladja med povpraševanjem podjetij in razpoložljivo delovno silo ter obvladovanja kompetence v zvezi z zelenim in digitalnim prehodom,
- spodbujanja žensk k (enakemu) dostopu do kvalifikacij in zaposlovanja,
- spodbujanja in organizacije vključevanja visokokvalificiranih delavcev iz EU in tretjih držav;
- **razvojem storitev, ki spodbujajo udeležbo delovne sile in kakovost življenja prebivalcev**, vključno s projekti, ki temeljijo na skupnosti in povečujejo socialni kapital ter ponudbo storitev prilagajajo lokalnim potrebam (upokojenci, družine), pobudami, ki prispevajo k pomlajevanju javnih prostorov, društvu, kulturnemu in/ali ustvarjalnemu življenju skupnosti in/ali spodbujajo ravnovesje med spoloma in medgeneracijsko solidarnost,
- **izboljšanjem dostopa do cenovno dostopnih stanovanj in/ali olajšanjem naselitve in/ali preselitve mladih delavcev** in njihovih družin in/ali raziskovalcev in/ali podiplomskih študentov, ki so lahko nujni za ohranjanje živahnega inovacijskega ekosistema,
- **prenovo in/ali ureditvijo grajenega okolja in mestnega prostora ter javne infrastrukture in z njo povezanih storitev** s pomočjo:
 - ukrepov za obnovo in/ali ponovno uporabo praznih stanovanjskih, zgodovinskih ali industrijskih stavb ali preoblikovanje opuščenih območij v zelene površine, ki prispevajo tudi k ciljem zelenega dogovora EU za doseganje ogljične nevtralnosti,
 - novih modelov upravljanja in finančnih modelov, vzajemno uporabo sredstev v okviru dinamike funkcionalnih območij za boljše povezovanje mestnih in podeželskih območij in/ali skupno upravljanje infrastrukture in storitev, ki so bolj prilagojene, pri ustrezni kritični masi prebivalstva in izkoriščajo ekonomijo obsega za mesta in njihova okoliška ozemlja,
 - ukrepov za posodobitev in izboljšanje kakovosti javne uprave, osnovnih storitev, ki so na voljo prebivalstvu, ter izboljšanja preglednega in participativnega vključevanja državljanov v sprejemanje odločitev.

CILJI KOHEZIJSKE POLITIKE

- Specifični cilj 1.1 za konkurenčnejšo in pametnejšo Evropo z "razvojem in krepitevijo raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti ter posodobitvijo naprednih tehnologij",
- Specifični cilj 1.2 za konkurenčnejšo in pametnejšo Evropo s "prenosom koristi digitalizacije na državljane, podjetja, raziskovalne organizacije in javne organe";

- Specifični cilj 1.3 za konkurenčnejšo in pametnejšo Evropo s "spodbujanjem trajnostne rasti in konkurenčnosti *MSP ter ustvarjanjem delovnih mest v MSP, tudi s produktivnimi naložbami*";
- Specifični cilj 1.4 za konkurenčnejšo in pametnejšo Evropo z "razvijanjem spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo";
- Specifični cilj 4.1 za bolj socialno in vključujočo Evropo z "izboljšanjem učinkovitosti in vključenosti trgov dela ter dostopa do kakovostnih zaposlitev z razvojem socialne infrastrukture in spodbujanjem socialnega gospodarstva";
- Specifični cilj 4.2 za bolj socialno in vključujočo Evropo z "izboljšanjem enakega dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja z razvojem dostopne infrastrukture, vključno s spodbujanjem odpornosti za izobraževanje in usposabljanje na daljavo in prek spleta";
- Specifični cilj 4.3 za bolj socialno in vključujočo Evropo s "spodbujanjem socialno-ekonomskega vključevanja marginaliziranih skupnosti, gospodinjev z nizkimi dohodki in prikrajšanih skupin – tudi ljudi s posebnimi potrebami – s celovitimi ukrepi, ki zajemajo tudi stanovanjske in socialne storitve";
- Specifični cilj 4.4 za bolj socialno in vključujočo Evropo s "spodbujanjem socialno-ekonomskega vključevanja državljanov tretjih držav– tudi migrantov – s celovitimi ukrepi, ki zajemajo tudi stanovanjske in socialne storitve";
- Specifični cilj 5.1 za Evropo, ki je bližje državljanom, s "spodbujanjem celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na mestnih območjih".

KAZALNIKI REZULTATOV IN IZLOŽKOV

Projektni predlogi bodo med drugim ocenjeni glede na sposobnost doseganja verodostojnih rezultatov in zanesljivost metodologije za merjenje teh rezultatov.

Mestne oblasti se lahko v svojih vlogah sklicujejo na katerega koli od spodaj navedenih kazalnikov, kadar koli je to pomembno za njihove projektne zamisli. Seznam ni zavezujoč niti izčrpen. Vključuje kazalnike, ki niso izrecno povezani s predmetom razpisa o izkoriščanju potencialov nadarjenih posameznikov v mestih v zatonu, vendar lahko pomagajo pri izražanju oprijemljivih rezultatov, zato jih je vredno upoštevati. Takšne kazalnike je treba dopolniti s kazalniki, ki so pomembni za posamezen projekt.

Mestne oblasti lahko opredelijo lastne kazalnike za posamezne projekte, pri čemer upoštevajo navedene kazalnike, da bi na najbolj jasen in prepričljiv način prikazali spremembe, ki jih lahko dosežejo s svojim projektom.

Kazalniki izložkov

- ustvarjeni novi izdelki in storitve (*merska enota*: novi izdelki/storitve);

- Podprta infrastruktura (nova, obnovljena, preurejena ali posodobljena) (*merska enota*: podprte infrastrukture);
- Ustvarjena in/ali podprta nova oprema (*merska enota*: nova oprema);
- Podprte osebe (usposabljanje, spremstvo ali asistenca) (*merska enota*: osebe);
- Podprta podjetja (od tega: mikro, mala, srednja, velika) (*merska enota*: podjetja);
- Podprta nova podjetja (*merska enota*: nova podjetja);
- Podjetja, ki sodelujejo z raziskovalnimi organizacijami (*merska enota*: podjetja, ki sodelujejo z raziskovalnimi organizacijami);
- Kapaciteta novih ali posodobljenih socialnih stanovanj (*merska enota*: osebe);
- Zainteresirane strani, ki sodelujejo pri pripravi in soizvajanju projekta (*merska enota*: udeležba zainteresiranih strani);
- Državljeni, ki sodelujejo pri pripravi in soizvajanju projekta; (*merska enota*: osebe).

Kazalniki rezultatov

- Delovna mesta, ustvarjena v podprtih subjektih (*merska enota*: letni FTE);
- Uporabniki novih in nadgrajenih digitalnih storitev, izdelkov in procesov (*merska enota*: uporabniki/leto);
- Nova podjetja, ki preživijo na trgu (*merska enota*: podjetja);
- MSP, ki uvajajo inovacije pri proizvodih, procesih, trženju ali organizaciji (*merska enota*: podjetja);
- Prijave blagovne znamke in modelov (*merska enota*: prijave blagovne znamke in modelov);
- Podprta vajeništva v MSP (*merska enota*: osebe);
- Osebe MSP, ki zaključi usposabljanje za spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo (po vrsti spretnosti: tehnične, vodstvene, podjetniške, zelene, druge) (*merska enota*: udeležencev);
- Letni uporabniki novih ali posodobljenih prostorov zavoda za zaposlovanje (*merska enota*: uporabniki/leto);
- Letni uporabniki novih ali posodobljenih ustanov za varstvo otrok (*merska enota*: uporabniki/leto);
- Letni uporabniki novih ali posodobljenih izobraževalnih ustanov (*merska enota*: uporabniki/leto);

- Letni uporabniki posodobljenih in/ali v socialna stanovanja preurejenih stavb (*merska enota: uporabniki/leto*);
- Letni uporabniki novih ali posodobljenih začasnih sprejemnih zmogljivosti (*(merska enota: uporabniki/leto)*);
- Letni uporabniki novih ali posodobljenih zdravstvenih in/ali socialnih ustanov (*(merska enota: uporabniki/leto)*);
- Stopnja udeležbe, dosežena pri sodelovanju z lokalnimi skupnostmi (obveščanje, posvetovanje, soustvarjanje, soodločanje) (*merska enota: odstotek vključenega lokalnega prebivalstva*).

4. FAZE PROJEKTA

Življenjsko obdobje projekta v sklopu EUI-IA vsebuje štiri faze (za podrobnosti glej smernice EUI-IA):

- priprava projekta** (krita s pavšalnim zneskom) zajema vse dejavnosti, povezane s pripravo projektne vloge, in se konča z odobritvijo projekta za financiranje s strani organov pobude EUI;
- začetna faza projekta** (krita s pavšalnim zneskom) traja šest mesecev in se začne po uradni odobritvi projekta. Je ločena od izvedbene faze, poteka pred uradnim začetkom izvajanja projekta in je namenjena izključno preverjanju pripravljenosti projekta (vključno s predhodno revizijo) ter dejavnostim vodenja projekta, da se ustvarijo pogoji za nemoten začetek in izvajanje projektnih dejavnosti;
- izvedbena faza projekta** traja tri leta in pol. Začne se po uspešnem zaključku začetne faze projekta in traja do odobrenega datuma zaključka izvajanja projekta.

Opozoriti je treba, da so pri dolžini projektnih delovnih svežnjev, ki se izvajajo v izvedbeni fazi, določene razlike:

- „horizontalni“ delovni svežnji: vodenje, spremljanje in vrednotenje projekta, obveščanje o projektu in njegova kapitalizacija trajajo celotno obdobje izvedbene faze (tri leta in pol). Pričakuje se, da bodo v zadnjih šestih mesecih faze izvajanja (ko se zaključi pilotni preskus inovativne rešitve, tj. izvajanje tematskih delovnih svežnjev) „horizontalni“ delovni svežnji osredotočeni na: povzetek in vrednotenje projektnih dejavnosti, pripravo sklepnih ugotovitev projekta, nadaljnje obveščanje, razširjanje in kapitalizacijo rezultatov projekta in pridobljenih izkušenj, pripravo zapuščine projekta z razmislekom o možnostih za nadaljevanje in razširitev preskušanih rešitev, ki so se izkazale za uspešne po koncu financiranja sklopa EUI-IA, prilagajanje preskušene inovativne rešitve v mestih partnerjev za prenos in njeno nadaljnjo uporabo drugod po Evropi ter na končno poročanje;

- **tematski delovni svežnji lahko trajajo največ tri leta in se morajo končati šest mesecev pred koncem izvedbene faze**, da se – kot je navedeno zgoraj – omogoči ustrezna ocena izvajanja projekta in preskušene inovativne rešitve za doseganje ciljev ter pričakovanih rezultatov, spodbudijo dejavnosti prenosa in nadaljnja kapitalizacija dosežkov projekta. Ocena uspešnosti projekta in preizkušene inovativne rešitve je ključnega pomena za razširitev na mestnem območju projekta in ponovljivost v drugih mestih po Evropi, zato je treba šestmesečno obdobje po eksperimentiranju nameniti ocenjevalnim dejavnostim;
 - **delovni sveženj prenosa se začne najpozneje 12 mesecev po datumu začetka projekta in traja do konca faze izvajanja.** Začetek tega delovnega svežnja določijo MUA in partnerji za prenos po analizi najbolj izvedljivega in koristnega trenutka za začetek sodelovanja. Partnerjem za prenos bi moral omogočiti, da se vključijo v najbolj primernem trenutku že v začetnih fazah izvajanja projekta.
- iv. faza **upravnega zaključka** (krita s pavšalnim zneskom) traja tri mesece in je povezana z vsemi upravnimi dejavnostmi, ki sledijo izvedbeni fazi, da se projekt zaključi ter potrdijo opisni dokumenti in dokumenti finančnega poročanja. Opozoriti je treba, da se pričakuje, da bodo v tej fazi predstavniki projekta EUI-IA še vedno na voljo za sodelovanje pri dejavnostih kapitalizacije in razširjanja znanja, ki jih je začel izvajati stalni sekretariat.

5. NAČELA FINANCIRANJA

Načelo skupnih stroškov

Sklop EUI-IA upošteva načelo skupnih stroškov. To pomeni, da v času, ko projekt prejema sofinanciranje iz ESRR v višini do 80 % upravičenih stroškov, mora vsak partner (glavni in pridruženi mestni organi, izvajalski partnerji in partnerji za prenos), ki prejema sredstva iz ESRR, zagotoviti vsaj 20 % javnega ali zasebnega prispevka za dopolnitev proračuna iz lastnih sredstev ali drugih virov (vendar ne iz drugega vira financiranja EU). Prispevek partnerjev je lahko v obliki denarja in/ali v naravi.

Plačila iz ESRR

Shema plačil za sklop EUI-IA temelji predvsem na načelih predplačil iz ESRR in povračila dejansko nastalih stroškov:

- **prvo plačilo (predplačilo) iz ESRR** v višini 50 % nepovratnih sredstev ESRR se glavnemu mestnemu organu izplača v 90 dneh po uspešnem zaključku začetne faze. To prvo predplačilo zajema tudi dva pavšalna zneska za delovna svežnja Priprava projekta in Začetna faza. Ta skupni pavšalni znesek v višini 100 000 EUR skupnih upravičenih stroškov (tj. 80 000 EUR sredstev iz

ESRR) je sestavljen iz pavšalnega zneska v višini 25 000 EUR (tj. 20 000 EUR iz ESRR) za pripravo projekta in pavšalnega zneska v višini 75 000 EUR (tj. 60 000 EUR iz ESRR) za začetno fazo;

- **drugo plačilo (predplačilo) iz ESRR** v višini 30 % nepovratnih sredstev ESRR se glavnemu mestnemu organu izplača po predložitvi in odobritvi finančnega zahtevka 1, ki vključuje izdatke projekta, potrjene s prvostopenjsko kontrolo. Pred potrditvijo prvostopenjske kontrole morajo prijavljeni izdatki dosegati vsaj 35 % celotnega proračuna projekta. Če izdatki projekta, potrjeni s prvostopenjsko kontrolo, ne dosegajo 35 % skupnih upravičenih stroškov, se drugo predplačilo iz ESRR izplača na osnovi sorazmernosti;
- **tretje plačilo iz ESRR**, ki ustreza največ 20 % nepovratnih sredstev iz ESRR, se glavnemu mestnemu organu izplača po odobritvi (končnega) četrtega letnega poročila o napredku in končnega poročila o kakovosti ter potrditvi izdatkov projekta v finančnem zahtevku 2 s prvostopenjsko kontrolo. Končno letno poročilo o napredku se predloži najpozneje en mesec po končani izvedbeni fazi, (končni) finančni zahtevki 2 pa skupaj s končnim poročilom o kakovosti ob koncu faze upravnega zaključka. Če izdatki projekta, potrjeni s prvostopenjsko kontrolo, ne dosegajo 100 % skupnih upravičenih stroškov projekta, se tretje plačilo iz ESRR izplača na osnovi sorazmernosti. Opozoriti je treba, da tretje plačilo ne temelji več na načelu predplačila, temveč na načelu povračila nastalih in plačanih stroškov. Projektni partnerji morajo zato vnaprej financirati svoje izdatke v zadnji fazi izvajanja projekta (ki niso zajeti v 80 % prejetega predplačila). Tretje plačilo zajema tudi pavšalni znesek v višini 20 000 EUR skupnih upravičenih stroškov (kar ustreza 16 000 EUR ESRR), ki zajema fazo upravnega zaključka projekta;

6. USTVARJANJE IN RAZVOJ PROJEKTOV

6.1 PARTNERSTVO

Kot je predstavljeno v oddelku 2 „Upravičeni organi – kdo se lahko prijavi“, lahko obrazec za prijavo v okviru razpisa za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA predložijo samo upravičeni mestni organi. Od glavnega mestnega organa se pričakuje, da bo v okviru projekta EUI-IA neposredno vključen v preskušanje in bo z vzpostavitvijo in vodenjem močnega projektne partnerstva imel strateško vodilno vlogo pri razvoju projekta EUI-IA, da bo projekt tehnično, znanstveno in finančno izvedljiv.

V projektno partnerstvo so vključeni:

- **izvajalski partnerji** – ključne institucije in organizacije, ki lahko prispevajo k izvajanju projekta in imajo aktivno vlogo pri izvajanju in financiranju projektnih dejavnosti z zagotavljanjem finančnega prispevka za projekt (delež proračuna, ki ga zagotavlja projektni partner, tj. stopnja sofinanciranja);
- **Partnerji za prenos** – mesta, ki se želijo učiti iz preskušanja in replicirati inovativne rešitve, spremljajo izvajanje projekta in glavnemu mestnemu organu zagotavljajo zunanji pogled na prenosljivost ter ponovljivost preskušene inovativne rešitve;
- (če je primerno) **povezani mestni organ(-i)**.

Vsi projektni partnerji (glavni ali pridruženi mestni organi, izvajalski partnerji in partnerji za prenos), ki so upravičeni do sredstev iz ESRR, morajo zagotoviti lastne prispevke.

Vsi partnerji morajo imeti sedež v Evropski uniji (možna je vključitev izvajalskih partnerjev iz različnih držav, če imajo sedež v državah članicah EU in če obstaja jasna utemeljitev glede dodane vrednosti za projekt). Od vseh vključenih partnerjev se pričakuje tudi, da bodo svoje sodelovanje formalizirali s podpisom partnerskega sporazuma.

Glavni mestni organ

Projekti morajo izkazovati jasno odgovornost mestnega organa, ki je aktivno vključen v izvajanje dejavnosti in lokalno partnerstvo. Sklop EUI-IA deluje na podlagi glavnega mestnega organa, ki je odgovoren za splošno izvajanje in vodenje celotnega projekta. Glavni mestni organ nosi celotno finančno in pravno odgovornost do pooblaščenega subjekta. Drugi projektni partnerji so v razmerju do glavnega mestnega organa odgovorni sami. Odgovornosti partnerstva, ki ga zastopa glavni mestni organ, so opisane v sporazumu o dodelitvi sredstev, sklenjenim med glavnim mestnim organom in pooblaščenim subjektom, ter v partnerskem sporazumu, ki ga podpišejo vsi vključeni partnerji po odobritvi projekta (partnerji za prenos pa potem, ko so izbrani). Glavni mestni organ mora zagotoviti sodelovanje vseh projektnih partnerjev pri oblikovanju in izvajanju projekta.

Pridruženi mestni organi

Vsako obstoječe združenje mestnih organov (nacionalna/regionalna združenja mestnih organov, teritorialni sporazumi ali združenja, razvojna okrožja itd.) s pravnim statusom organizirane aglomeracije ali brez njega ter posamezni mestni organi, ki nimajo formaliziranega sporazuma o sodelovanju, vendar se želijo skupaj prijaviti v okviru sklopa EUI-IA, morajo v obrazcu za prijavo navesti eno lokalno upravno enoto kot glavni mestni organ in druge lokalne upravne enote kot pridružene mestne organe. Pridruženi mestni organi so odgovorni za izvajanje posebnih dejavnosti in pripravo povezanih rezultatov/izločkov. Pridruženi mestni organi imajo delež v proračunu projekta in poročajo o stroških, nastalih pri izvajanju dejavnosti. Podrobne informacije o pridruženih mestnih organih (vključno s pravnim statusom, izkušnjami in pristojnostmi, kontaktnimi osebami itd.) se navedejo v obrazcu za prijavo.

Priporočljivo je, da so združenja in/ali skupine mestnih organov (brez statusa organiziranih aglomeracij), ki se želijo prijaviti, ozemeljsko povezane in si prizadevajo omejiti število vključenih pridruženih mestnih organov.

Pridruženi mestni organi formalizirajo pogodbeno razmerje z glavnim mestnim organom tako, da kot drugi projektni partnerji po odobritvi projekta podpišejo partnerski sporazum.

Predlaganje novih oblik sodelovanja, združevanja sredstev za doseganje želene kritične mase za skupni namen in s tem prijava na razpise za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA kot skupina mestnih organov je možno in včasih zelo zaželeno za spodbujanje dinamike funkcionalnih mestnih območij.

Izvajalski partnerji

Razvoj močnih partnerstev med javnimi organi, zasebnim sektorjem in civilno družbo (vključno z državljani in prebivalci) je splošno priznan kot temelj trajnostnega razvoja mest. Odvisno od vprašanja, ki ga je treba obravnavati, ter na podlagi lokalnih okoliščin in prejšnjih izkušenj morajo glavni mestni organi vključiti različne kombinacije ustreznih partnerjev (institucije, agencije – tudi če so v celoti v lasti občine/mestnih okrajev, visokošolske ustanove, partnerje iz zasebnega sektorja, vlagatelje, raziskovalne ustanove, nevladne organizacije itd.), ki so potrebni za izvedbo predlagane inovativne rešitve, doseganje ciljev projekta in zagotavljanje dolgoročnih učinkov glede trajnosti in razširitve. Izvajalski partnerji morajo imeti ustrezne izkušnje in strokovno znanje, ki dopolnjujejo izkušnje in strokovno znanje glavnega mestnega organa ter prinašajo dodano vrednost celotnemu projektu. Če naj bi projekti obravnavali izzive, ki jih deležniki in ciljne skupine zaznavajo kot najbolj pereče, če naj bi bili resnično drzni, inovativni in zavezani k uporabi preskušanih rešitev v širšem obsegu po zaključku projekta, bi si morali prizadevati izkoristiti znanje in izkušnje, ki obstajajo zunaj mestnih organov v lokalnem ekosistemu, pa tudi podporo javnih in/ali zasebnih vlagateljev, ki se želijo pridružiti.

Partnerstvo bi moralo biti uravnoteženo in bi se moralo dopolnjevati glede na politične in tematske pristojnosti. Partnerstva bi morala spodbujati horizontalno (vključno z akterji, ki se ukvarjajo z različnimi razsežnostmi urbanih izzivov, ki jih je treba obravnavati) in vertikalno povezovanje (vključno z različnimi ravni upravljanja). Ni rešitve, ki bi ustrezala vsem. Prijavitelji bi se morali zavedati, da lahko partnerstva z več kot 10 partnerji zahtevajo dodatna prizadevanja in sredstva za zagotovitev učinkovitega upravljanja.

Vsaka organizacija, ki je pravna oseba, ima lahko v projektu EUI-IA vlogo izvajalskega partnerja. Izvajalski partnerji imajo aktivno vlogo pri oblikovanju in izvajanju projekta ter so odgovorni za izvedbo določenih dejavnosti in pripravo povezanih rezultatov/izložkov. Izvajalski partnerji imajo delež v proračunu projekta in poročajo o stroških, ki so nastali pri izvajanju dejavnosti. Izvajalske partnerje je treba izbrati ob upoštevanju načel preglednosti in enake obravnave. Svetovalna podjetja, katerih glavni cilj sta razvoj in vodenje evropskih projektov, ter organizacije, ki nimajo osebja, predvidenega v proračunu (prijavljajo le stroške zunanjih izvedencev), ne morejo sodelovati v projektu kot izvajalski partnerji. Podrobne informacije o izvajalskih partnerjih (vključno s pravnim statusom, izkušnjami in kompetencami, kontaktnimi osebami itd.) je treba navesti v obrazcu za prijavo. Načeloma lahko izvajalski partner sodeluje pri več projektnih predlogih v okviru istega razpisa za zbiranje predlogov, če sta prispevek in dodana vrednost v različnih projektih jasno utemeljena.

Opozoriti je treba, da mestni organi ne morejo biti obravnavani in navedeni kot izvajalski partner, temveč le kot glavni mestni organ ali pridruženi mestni organ, če izpolnjujejo zgoraj navedena merila upravičenosti.

Partnerji za prenos

Partnerji za prenos so mestni organi, ki se pridružijo projektnemu partnerstvu, da bi spremljali eksperimentiranje in se iz njega učili. Pričakuje se, da bodo pri vsakem projektu EUI-IA sodelovali trije partnerji za prenos iz drugih držav članic, ki niso država glavnega mestnega organa.

Partner za prenos lahko postane vsak mestni organ lokalne upravne enote, ki je glede na stopnjo urbanizacije (DEGURBA) Eurostata opredeljen kot mesto, kraj ali predmestje (kar ustreza Eurostatovi oznaki DEGURBA 1 oziroma oznaki DEGURBA 2) in ima sedež v Evropski uniji. Minimalno število prebivalcev ni zahtevano (partnerji za prenos lahko postanejo mesta vseh velikosti).

Logika, na kateri temelji poziv partnerjem za prenos, da se vključijo v projektno partnerstvo, je spodbujati prilagodljivost preskušene rešitve v druga mestna okolja v EU in tako povečati možnosti za njeno dolgoročno ponovitev v tujini in uporabo v širšem obsegu, po možnosti s financiranjem iz glavnih programov kohezijske politike in zlasti iz ESRR. S tem se lahko podpre tudi izmenjave znanja med mesti EU in vzpostavitev dolgoročnih odnosov med njimi. Sodelovanje v preskusu bo partnerjem za prenos omogočilo, da okrepijo svoj inovacijski potencial in povečajo svoje zmogljivosti za izvajanje inovativnih rešitev (tako v smislu vsebine kot procesa) ter se pripravijo na postopek prilagajanja in celotne ali delne ponovitve preskušene inovativne rešitve v svojih mestih, saj bodo sodelovali pri dejavnostih prenosa in imeli koristi od rešitve, ki se bo uresničila in prinesla rezultate, pa tudi premagala težave in ovire na poti do inovacije.

Partnerje za prenos je treba opredeliti in izbrati, od njih pa se pričakuje, da se bodo zavezali k projektnemu partnerstvu najpozneje v začetni fazi. Sodelovanje za prenos, ki se izvaja s prenosom delovnega svežnja, se mora začeti najpozneje po 12 mesecih od začetka izvajanja projekta. Partnerjem za prenos bo dodeljen fiksni proračun.

Vključevanje ciljnih skupin in širše skupine deležnikov

Pri pripravi projekta EUI-IA in nato v vseh fazah projekta je treba **glede na naravo projekta** opredeliti in vključiti **širšo skupino deležnikov: lokalne skupnosti, socialni partnerji, podjetja, nevladne organizacije, strokovnjaki, institucije, organizacije, posamezniki itd., pa tudi ciljne skupine projekta (tj. odvisno od projekta: državljani, pripravniki, iskalci zaposlitve, ranljive skupine in/ali marginalizirane skupnosti, uporabniki določene storitve ali uprave), na katere lahko projekt vpliva ali bo vplival.** Opredelitev deležnikov, razumevanje njihovega vpliva na projekt EUI-IA ter uravnoteženje njihovih potreb in pričakovanj so ključnega pomena za uspeh projekta. Zato bi morali mestni organi zbrati vse ustrezne deležnike, da bi bolje opredelili težave in potrebe, se dogovorili o skupni viziji ali želeni spremembi, h kateri naj bi prispeval projekt EUI-IA, ter oblikovali konkretne rešitve in ukrepe, ki bodo odpravili težave in pripeljali do želene spremembe. Širša skupina deležnikov ima neposredne in/ali posredne koristi, vendar nima neposredne vloge pri izvajanju projekta EUI-IA, zato se ti deležniki ne smejo šteti za partnerje projekta EUI-IA. Iz tega razloga jim ni niti dodeljen poseben proračun niti nimajo izrecnih

odgovornosti pri izvajanju projekta, vendar se štejejo za pomembne in bi jih bilo treba aktivno vključiti (soustvarjanje), da se zagotovi nemotena in učinkovita izvedba projekta.

6.2 INTERVENCIJSKA LOGIKA IN DELOVNI NAČRT PROJEKTA

Intervencijska logika projekta EUI-IA je prikaz jasnega in dobro premišljenega razumevanja, kako naj bi načrtovani ukrepi pripeljali do želenih sprememb in predvidenih rezultatov. Gre za način opisovanja logičnega zaporedja med začetnimi potrebami, vložki, projektnimi dejavnostmi, izloški, rezultati in končnim učinkom. Je orodje za strukturiranje kompleksnih intervencij in pripravo vrednotenja projekta. Intervencijska logika opisuje, kakšni so razlogi za intervencijo/projekt, kakšni so izzivi/potrebe, ki so sprožili intervencijo, katere težave naj bi intervencija rešila, kakšna je „želena sprememba“ in kako naj se te spremembe dosežejo.

Intervencijska logika je sestavljena iz strateških in operativnih elementov ter elementov spremljanja in vrednotenja:

- strateški elementi vključujejo: splošni cilj, specifične cilje in pričakovane rezultate;
- operativni elementi vključujejo: delovni načrt projekta, delovne svežnje, dejavnosti, rezultate in izloške.

Delovni načrt projekta pojasnjuje vse, kar je povezano z načinom izvajanja vašega projekta. To je načrt, ki predstavlja vodilo za izvajanje vašega projekta, če bo financiran. Delovni načrt je razčlenitev projekta na glavne korake, imenovane delovni svežnji, delovni svežnji pa so razdeljeni na manjše korake, imenovane dejavnosti. Dejavnosti vodijo do rezultatov, vsak delovni sveženj pa do enega ali več izložkov.

Delovni svežnji so gradniki delovnega načrta, predstavljajo glavne stebre projekta in so sestavljeni iz povezanih projektnih dejavnosti, ki so potrebne za izvedbo določenih delov projekta in pripravo izložkov projekta. Za strukturiranje projekta EUI-IA bi bilo treba uporabiti naslednji sklop delovnih svežnjev:

- delovni sveženj Priprava in začetek projekta,
- delovni sveženj Vodenje projekta,
- delovni sveženj Spremljanje in vrednotenje,
- delovni sveženj Obveščanje in kapitalizacija,
- tematski delovni svežnji,
- delovni sveženj za prenos,

- delovni sveženj Zaključek;
- elementi spremljanja in vrednotenja vključujejo: kazalnike izločkov in kazalnike rezultatov.

6.3 PODPORA STROKOVNJAKOV

Vsak projekt, ki se financira v okviru sklopa EUI-IA, bo deležen podpore strokovnjaka za pobudo EUI. Natančneje, strokovnjaki za pobudo EUI bodo projektom nudili:

- svetovanje in usmerjanje na strateški in operativni ravni v zvezi s projektom in njegovim izvajanjem;
- pomoč pri pripravi projektne dokumentacije in izločkov, ki bodo zajemali in razširjali dosežke ter možnosti za uporabo po končanem izvajanju (trajnostnost, možnost razširitve in prenosljivosti), pridobljene izkušnje in dobre prakse širši javnosti, da bi olajšali uporabo najuspešnejših inovacij v drugih mestih EU;
- sodelovanje in prispevanje k dejavnostim kapitalizacije in razširjanja;
- pomoč pri izvajanju delovnega svežnja za prenos.

Strokovnjaki EUI bodo stalno zagotavljali podporo in svetovanje med izvajanjem projektov ter v zaključni fazi.

Strokovnjaki EUI so posamezniki s poglobljenim znanjem o urbanih temah, ki so pomembne za vsak razpis za zbiranje predlogov. Imajo izkušnje pri sodelovanju z mestnimi organi v projektih, ki vključujejo javne naložbe in njihovo dejansko izvedbo, dobro poznajo okvir kohezijske politike ter imajo dokazane izkušnje pri podpiranju urbanističnih preskusov in inovacij.

Sklop EUI-IA neposredno krije vse stroške, povezane z dejavnostmi strokovnjakov za pobudo EUI (vključno s stroški potovanja in nastanitve). Zato prijavitelji v obrazcu za prijavo ne smejo predvideti proračunskih sredstev za ta namen.

6.4 PRENOS

Ključna novost v primerjavi s projekti inovativnih urbanističnih ukrepov, financiranimi v programskem obdobju 2014–2020, je vključitev elementov nadnacionalnega prenosa kot sestavnega dela projektov EUI-IA.

Pomembno je poudariti, da se projekti EUI-IA še vedno osredotočajo predvsem na preskušanje novih inovativnih rešitev v določenem kraju, vendar se s tem novim elementom pričakuje, da bodo procesom in rezultatom preskusov sledila partnerska mesta iz drugih držav (partnerji za prenos). V vse projekte EUI-IA je zdaj vključen poseben delovni sveženj za prenos s posebnimi dejavnostmi, proračuni, produkti in izločki.

Sklop EUI-IA je bil vzpostavljen za iskanje in podpiranje preskušanja prenosljivih in razširljivih inovativnih rešitev za reševanje vprašanj v zvezi s trajnostnim razvojem mest na ravni Evropske unije. Njegov cilj sta tudi zbiranje in izmenjava rezultatov preskusov (tudi s podpiranjem dejavnosti prenosa) za spodbujanje inovacijskih zmogljivosti in krepitev znanja za vsa mestna območja EU. Cilj je, da izločke projektov EUI-IA uporabijo (ponovijo, razširijo) tudi druga mesta EU, s čimer bi se povečal učinek celotne pobude, prispevalo k oblikovanju mestnih politik na različnih ravneh in podprlo sodelovanje med evropskimi mestnimi območji.

Vključevanje elemente prenosa bi se moralo osredotočiti na:

- omogočanje partnerjem za prenos, da spremljajo načrtovanje in poskusno uporabo preskušene inovativne rešitve;
- omogočanje partnerjem za prenos, da analizirajo svoje lokalna mestna okolja, da bi bolje razumeli, kako je mogoče inovativne rešitve prilagoditi lokalnim potrebam in razmeram;
- izmenjavo znanja in izkušenj med vsemi projektnimi partnerji;
- delitev ključnih vložkov, ki lahko v projekt EUI-IA vnesejo zunanjo perspektivo in navdihnejo partnerje za prenos;
- pripravo dokumentacije, ki jo bodo partnerji za prenos lahko uporabili za ponovitev inovativne rešitve v prihodnosti (študija o izvedljivosti in možnostih ter naložbena dokumentacija);
- pripravo zapuščine projekta EUI-IA v obliki modela EUI – inovativne rešitve, ki ga bodo lahko uporabljala druga mesta EU, ki jih zanima inovativna rešitev, s strani glavnega mestnega organa in njegovih projektnih partnerjev.

Zgoraj navedene dejavnosti se lahko izvajajo z naslednjimi **delovnimi metodami**: obiski na kraju samem, spletnimi ali izvenspletnimi delavnicami/srečanji/razpravami, strokovnimi pregledi, lastnim delom partnerjev za prenos, ki jim omogoča, da še bolje izkoristijo spoznanja, pridobljena pri prenosu, in se pripravijo na ponovitev inovativne rešitve v prihodnosti, ter drugimi želenimi oblikami dela in sodelovanja.

Od partnerjev za prenos se pričakuje, da bodo pripravili naslednje učne in naložbene rezultate in izločke: **raziskavo o zmogljivosti prenosa, študijo o izvedljivosti in možnostih ponovitve** (po eno za vsakega partnerja). Financirajo lahko tudi **naložbeno dokumentacijo in izvedbo manjših pilotnih naložb**.

Od glavnega mestnega organa se pričakuje, da bo pripravil **EUI – model inovativne rešitve**, tj. končni dokument, ki se osredotoča na prenosljivost in razširitev preskušene inovativne rešitve, da bi drugim (ne

le partnerjem za prenos, temveč tudi vsem zainteresiranim mestom EU) omogočil, da se seznani z ugotovitvami, pridobljenimi na podlagi preskušanja, in pridobijo nekatere smernice o tem, kako pristopiti k ponovitvi.

Skupni proračun delovnega svežnja za prenos določi prijavitelj v sklopu EUI-IA in mora vključevati:

- proračun, ki je dodeljen glavnemu mestnemu organu in ustreznim izvajalskim partnerjem, ki podpirajo izvajanje delovnega svežnja za prenos;
- proračun za vsakega partnerja za prenos v obliki pavšalnega zneska (poenostavljena stroškovna možnost) v višini največ 150 000 EUR (tj. 120 000 EUR iz ESRR in lastni prispevek v višini 30 000 EUR).

Glavni mestni organ je odgovoren za opredelitev in izbiro partnerjev za prenos, ki jih želi vključiti v partnerstvo. Postopek določanja partnerjev za prenos bi se moral začeti že v fazi prijave, ko morajo prijavitelji opredeliti druga evropska mestna območja, ki bi lahko imela koristi od ponovitve predlagane rešitve glede na ugodne pogoje za prenos (podobne značilnosti, okolščine) ali glede na možnost krepitve inovacijskega potenciala; pojasniti, kako bodo/so bili določeni in izbrani najprimernejši partnerji za prenos in navesti morebitne partnerje za prenos, če so že določeni, skupaj s temeljnimi motivi/utemeljitvami. Ker je eden od ciljev EUI-IA, da bodo rezultate projektov uporabljala druga mesta, kar bo povečalo učinek celotne pobude, in ker je namen EUI-IA povečati ponovljivost inovativnih rešitev, razvitih v projektih, je pomembno, da lahko projekti v fazi prijave predstavijo dobro izdelan postopek, utemeljitev in motivacijo za izbiro najprimernejših partnerjev za prenos.

Partnerje za prenos je treba določiti najpozneje v začetni fazi, uspešen zaključek začetne faze pa je pogojen s tem, da partnerji za prenos podpišejo vsaj pisma o nameri.

Z izbiro partnerjev za prenos bi bilo treba omogočiti: (i) ohranitev dobrega ravnovesja z vidika raznolikosti mest, vključenih v partnerstvo (njihova velikost (majhna, srednje velika, velika mesta) in lokalizacije (manj razvite, prehodne in razvitejšje regije), ter (ii) zbiranje najpomembnejših partnerjev za prenos za zagotavljanje kakovosti ponovitve. Zato **je treba pri izbiri partnerjev za prenos upoštevati nekatera vodilna načela:**

- partnerji za prenos so iz različnih držav članic EU;
- vsaj dve od štirih vključenih mest (glavni mestni organ + trije partnerji za prenos) sta iz manj razvitih regij ali prehodnih regij¹⁶;
- partnerstvo vključuje mesta različnih velikosti.

¹⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions/background>

6.5 KATEGORIJE STROŠKOV

Projekti EUI-IA lahko vključujejo naslednje kategorije stroškov:

- osebe,
- pisarna in uprava,
- potovanje in nastanitev,
- zunanji izvedenci in storitve,
- oprema,
- infrastrukturna in gradbena dela.

Za vsako kategorijo stroškov so v smernicah EUI-IA na voljo opredelitev ter navodila za pripravo proračuna in poročanje. Projektnim partnerjem se močno priporoča, da se obrnejo na stalni sekretariat v primeru vprašanj v zvezi z upravičenostjo izdatkov, na katera v teh pravilih ni mogoče najti odgovora. Upoštevajte, da se izdatki partnerjev za prenos krijejo s pavšalnim zneskom.

Izdatke, ki se prijavijo v okviru projekta, mora revidirati prvostopenjski kontrolor. Ta mora pri svojem neodvisnem mnenju upoštevati zakonitost in pravilnost prijavljenih izdatkov, dobavo proizvodov in storitev, smotrnost prijavljenih izdatkov ter skladnost izdatkov in operacij s pravili EUI-IA, EU in nacionalnimi pravili. Ker se prvostopenjski kontrolor neposredno imenuje in financira v okviru sklopa EUI-IA, projektno partnerstvo pri pripravi proračuna projekta ne sme predvideti nobenih stroškov nadzora (revizije). Kontrole na kraju samem pri projektih bo prav tako organiziral prvostopenjski kontrolor. Kontrola na kraju samem pomeni, da si **bo prvostopenjski kontrolor dejansko ogledal projekt in preveril, ali so se določene dejavnosti, nakupi storitev in proizvodov ter naložbe dejansko izvajali v skladu z odobrenim obrazcem za prijavo in ali se upoštevajo s tem povezani predpisi.**

Kot je navedeno v načelih financiranja, projekti EUI-IA upoštevajo načelo „skupnih stroškov“: projekt se sofinancira iz ESRR v višini do 80 % skupnih upravičenih stroškov, vsak projektni partner (glavni ali pridruženi mestni organ, izvajalski partner in partner za prenos), ki prejme sredstva iz ESRR, pa mora zagotoviti finančni prispevek, da dopolni svoj proračun do ciljne vrednosti prispevka (najmanj 20 % upravičenih stroškov partnerja).

Če takšni prispevki izvirajo iz zasebnih virov, ne spadajo v okvir zakonodaje o državni pomoči. Če prispevki izvirajo iz javnih virov in če so projektne dejavnosti negospodarske, financiranje takih dejavnosti ne pomeni državne pomoči. Kadar pa gre za prispevke iz javnih virov države članice za projekte, ki vključujejo „gospodarske dejavnosti“, tj. ponujanje blaga in storitev na trgu, morajo biti taki projekti zasnovani tako, da so vsi javni prispevki skladni s pravili o državni pomoči na vseh ravneh, tj. na ravni lastnika, graditelja in/ali upravljavca projekta ali objekta. V takih primerih mora biti zagotovljeno javno

financiranje v skladu z zahtevami uredbe *de minimis* ali s pogoji, določenimi v uredbi o splošnih skupinskih izjemah ali odločbi o storitvah splošnega gospodarskega pomena.

Podrobne informacije o javnih naročilih in državni pomoči so na voljo v smernicah EUI-IA.

7. POSTOPEK PRIJAVE

Sveženj za prijavo na drugi razpis za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA vsebuje naslednje:

- te **razpisne pogoje**, ki so na voljo v vseh jezikih EU. Opozoriti je treba, da v primeru neskladij prevlada angleška različica;
- **smernice EUI-IA** (na voljo samo v angleščini), v katerih je treba podrobno preučiti splošna pravila pobude;
- **tehnične smernice za elektronsko platformo za izmenjave**;
- podrobna **navodila za izpolnjevanje obrazca za prijavo**, ki so na voljo na spletu v vseh jezikih EU na elektronski platformi za izmenjave. Opozoriti pa je treba, da v primeru neskladij prevladuje angleška različica;
- **delovni dokument Obrazec za prijavo** (delovna različica obrazca za prijavo in potrditvenega lista, tj. Wordov dokument, ki je na voljo samo v angleščini) kot orodje za pomoč pri pripravi prijave.

Vsa dokumentacija je na voljo na spletišču pobude EUI.

Postopek prijave je v celoti brezpapiren, saj se uporablja elektronska platforma za izmenjave (<https://eep.urban-initiative.eu/>). **Prijava vsebuje:**

- **obrazec za prijavo:** obrazec za prijavo je treba izpolniti prek spletne elektronske platforme za izmenjave. Sestavljen je iz razdelkov, v katerih so predstavljeni projektna zamisel in utemeljitev (vključno z informacijami o inovativnosti predloga), partnerstvo (vključno z glavnim mestnim organom, izvajalskimi partnerji, partnerji za prenos in po potrebi pridruženimi mestnimi organi), glavni cilji in pričakovani rezultati, predlagani delovni načrt in proračun. Urejanje in predložitev sta mogoča le med odprtim razpisom za zbiranje predlogov. Prijava vključuje številne samodejne povezave, formule in preverjanja. Te funkcije pomenijo, da se v obrazcu prikažejo sporočila o napakah, če ta ni pravilno izpolnjen (vključno z manjkajočim potrditvenim listom), zato ga ni mogoče oddati. S tem se bistveno zmanjša tveganje predložitve neustreznih prijav;
- **priloga:** prijavitelji lahko na elektronsko platformo za izmenjave naložijo eno prilogo, ki bo priložena obrazcu za prijavo. To je lahko zemljevid, ki prikazuje območje intervencije, graf,

infografika itd. Vrsta in velikost datoteke, ki jo je treba priložiti, sta določeni v navodilih elektronske platforme za izmenjave;

- **potrditveni list:** potrditveni list se samodejno ustvari na spletni platformi med izpolnjevanjem obrazca za prijavo ali po zaključku izpolnjevanja. Treba ga je natisniti, podpisati s strani zakonitega zastopnika glavnega mestnega organa, skenirati in naložiti v razdelek H Potrditveni list na obrazcu za prijavo. Prijavnega obrazca ni mogoče oddati brez potrditvenega lista.

Priporočljivo je, da prijavitelji obrazec za prijavo izpolnijo v razumljivi angleščini, čeprav ga lahko predložijo tudi v katerem koli drugem uradnem jeziku EU. Opozoriti je treba, da bodo strateške in operativne ocene opravljene na podlagi angleške različice obrazca za prijavo (če bo obrazec predložen v drugem jeziku, ga bo v angleščino prevedel zunanji izvajalec, ki ga bo najel stalni sekretariat). Prijavitelji morajo upoštevati, da stalni sekretariat ne jamči za kakovost prevoda. Poleg tega bodo morali biti sporazum o dodelitvi sredstev, vodenje projekta, uradno poročanje, ključni rezultati in vsa komunikacija s pooblaščenim subjektom in stalnim sekretariatom v angleščini.

**Končni rok za oddajo obrazca za prijavo in potrditvenega lista je
05.10.2023., ob 14.00 uri CEST**

8. IZBIRNI POSTOPEK

Po oddaji je vsaka prijava predmet izbirnega postopka, ki poteka v naslednjih korakih:

1. preverjanje upravičenosti;
2. strateška ocena;
3. operativna ocena.

8.1 PREVERJANJE UPRAVIČENOSTI

Stalni sekretariat po zaključku razpisa za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA preveri upravičenost vseh predloženih projektnih prijav pred razpisnim rokom. Namen preverjanja upravičenosti je preveriti skladnost prejetih obrazcev za prijavo in njihovih prilog s formalnimi merili upravičenosti, preprečiti nadaljnje ocenjevanje neupravičenih prijav in zagotoviti enako obravnavo vseh predlogov, ki bodo izbrani za financiranje.

Merila za upravičenost za sklop EUI-IA so naslednja:

1. obrazec za prijavo je bil predložen po elektronski poti prek elektronske platforme za izmenjave pred rokom, navedenim v razpisnih pogojih v zvezi z razpisom za zbiranje predlogov;
2. obrazec za prijavo je v celoti izpolnjen;
3. prijavitelj je enoten mestni organ lokalne upravne enote, ki je glede na stopnjo urbanizacije opredeljena kot mesto, kraj ali predmestje (kar ustreza Eurostatovi oznaki DEGURBA 1 oziroma DEGURBA 2) in ima vsaj 50 000 prebivalcev,

ALI

prijavitelj je združenje ali skupina mestnih organov s pravnim statusom organizirane aglomeracije, ki jo sestavljajo lokalne upravne enote, kjer večina (vsaj 51 %) prebivalcev živi v lokalnih upravnih enotah, ki so glede na stopnjo urbanizacije (DEGURBA) Eurostata opredeljene kot mesta, kraji ali predmestja (kar ustreza oznaki DEGURBA 1 oziroma oznaki DEGURBA 2) in kjer skupno število prebivalcev znaša vsaj 50 000,

ALI

prijavitelj je združenje ali skupina mestnih organov brez pravnega statusa organiziranih aglomeracij, kjer so vsi vključeni mestni organi (glavni mestni organ in pridruženi mestni organi) lokalne upravne enote, opredeljene glede na stopnjo urbanizacije (DEGURBA) Eurostata kot mesta, kraji ali predmestja (kar ustreza oznaki DEGURBA 1 oziroma oznaki DEGURBA 2), in kjer skupno število prebivalcev (glavni mestni organ in pridruženi mestni organi) znaša vsaj 50 000;

4. obdobje upravičenosti je upoštevano: datum zaključka projekta je skladen z razpisom in zahtevami pobude;
5. upoštevane so najvišje proračunske zahteve (največ 5 milijonov EUR iz ESRR) in načelo sofinanciranja (najmanj 20 % prispevka, ki ga zagotovi partnerstvo);
6. vsi vključeni partnerji (glavni mestni organ, pridruženi mestni organi in izvajalski partnerji) so iz držav članic EU;
7. v primeru združenja ali skupine mestnih organov brez pravnega statusa organizirane aglomeracije se v obrazcu za prijavo navedejo glavni mestni organ in pridruženi mestni organi;
8. mestni organi (glavni mestni organi in/ali pridruženi mestni organi), ki se prijavljajo, sodelujejo samo v enem projektnem predlogu v okviru istega razpisa za zbiranje predlogov;
9. mestni organi (glavni mestni organi in/ali pridruženi mestni organi), ki se prijavljajo, niso bili izbrani in financirani za isto temo na prejšnjem razpisu za zbiranje predlogov EUI-IA;

10. nespremenjen potrditveni list, ki ga ustrezno podpiše zakoniti zastopnik glavnega mestnega organa, je naložen na elektronski platformi za izmenjave v razdelku Potrditveni list obrazca za prijavo.

Če niso izpolnjene vse zgoraj navedene zahteve, se prijava šteje za neustrezno, njena nadaljnja obravnava pa se prekine. Prijavitelji bodo ob koncu preverjanja upravičenosti obveščeni o odločitvi v zvezi z njihovo prijavo (nadaljevanje ali zavrnitev).

8.2 STRATEŠKA OCENA

Prijave, ki bodo razglašene za upravičene in sprejemljive, bodo predmet strateške ocene, ki jo bo opravila skupina zunanjih izvedencev. Strateška ocena predstavlja **70 %** teže celotne ocene projekta, vključuje pa naslednja merila:

- **inovativnost in ustreznost** (30 %): v kolikšni meri lahko prijavitelj dokaže, da projektni predlog prinaša novo rešitev, ki ima dodano vrednost v zvezi s temo razpisa; v kolikšni meri je rešitev ustrezna za lokalno okolje in cilje kohezijske politike;
- **partnerstvo in soustvarjanje** (12 %): v kolikšni meri je partnerstvo ustrezno in zanesljivo za izvajanje predlagane rešitve in doseganje pričakovanih rezultatov; v kolikšni meri predlog omogoča smiselno sodelovanje in soustvarjanje deležnikov, ciljnih skupin in prebivalcev;
- **merljivost rezultatov in vpliva** (12 %): v kolikšni meri so pričakovani rezultati specifični in realni ter odražajo pričakovani vpliv projekta na lokalno okolje in upravičence/končne uporabnike;
- **trajnostnost in nadgradnja** (8 %): v kolikšni meri bo projekt trajno prispeval k reševanju opredeljenega izziva; v kolikšni meri bo predlagana rešitev samostojna tudi po zaključku projekta in v kolikšni meri jo bo mogoče razširiti, če se bo izkazala za uspešno;
- **prenosljivost projekta** (8 %): v kolikšni meri bo projekt mogoče prenesti na druga mestna območja v Evropi.

Okvirna vprašanja za ocenjevanje za vsako merilo so predstavljena v Smernicah EUI-IA, poglavje 3.2 „Izbirni postopek“.

Na podlagi strateške ocene skupina zunanjih strokovnjakov pripravi oceno vlog in jih razvrsti glede na število točk v strateški oceni. V dogovoru z Evropsko komisijo se vloge, ki se uvrstijo v ožji izbor, uvrstijo v operativno oceno. Vlagatelji so ob koncu postopka strateške ocene obveščeni o odločitvi glede njihove vloge (ali se nadaljuje ali ne).

8.3 OPERATIVNA OCENA

Operativno oceno izvede stalni sekretariat in predstavlja **30 %** teže celotne ocene projekta. Glavni cilj operativne ocene je oceniti zanesljivost predloga, tj. ali je predlog utemeljen, realen, dosleden in skladen, popoln, pripravljen za učinkovito vodenje in hitro izvajanje ter ali predstavlja najugodnejšo rešitev. V okviru operativne ocene se ocenjujejo naslednja merila:

- **Zasnova in utemeljitev projekta** (12 %): v kolikšni meri so elementi delovnega načrta (dejavnosti, rezultati, izločki, kazalniki) celoviti, realni, dosledni in skladni; v kolikšni meri bo predlagana zasnova projekta vodila k doseganju ciljev in pričakovanih rezultatov;
- **izvedljivost in operativna pripravljenost projekta** (8 %): v kolikšni meri je predlog izvedljiv (da ga je mogoče izvesti v danem časovnem okviru) in operativno pripravljen;
- **organizacijske ureditve in operativna zmogljivost** (5 %): v kolikšni meri so dejavnosti vodenja in obveščanja ustrezne in podpirajo celotno izvajanje projekta;
- **proračun** (5 %): v kolikšni meri je proračun skladen in sorazmeren.

Okvirna vprašanja za ocenjevanje za vsako merilo so predstavljena v smernicah EUI-IA, poglavje 3.2 „Izbirni postopek“.

Po operativni oceni izbirni odbor opravi končni izbor. Prijavitelji bodo o odločitvi obveščeni ob koncu postopka operativnega ocenjevanja.

8.4 SISTEM TOČKOVANJA

Pri odločanju pomaga sistem točkovanja. Vsakemu ponderiranemu merilu je dodeljena ocena od 1 do 10, rezultat pa je povprečna ocena na projekt. Uporablja se naslednja lestvica točkovanja:

9–10 – odlično

7–8 – dobro

5–6 – ustrezno

3–4 – slabo

1–2 – zelo slabo

Upoštevajte, da je projekt, ki pri katerem koli ocenjevalnem merilu prejme štiri točke ali manj, samodejno zavržen in ne bo več obravnavan.

Sistem točkovanja se uporablja ne le ob upoštevanju posebnih prednosti vsakega projektnega predloga, temveč tudi v duhu konkurenčnega postopka, pri čemer se primerjalno upoštevajo drugi projektni predlogi, predloženi v okviru istega razpisa za zbiranje predlogov. Zato prijavitelji projektnih predlogov, ki niso bili uvrščeni v ožji izbor za operativno oceno ali niso bili dokončno odobreni, ne prejmejo svojih točk, temveč podrobne pripombe za vsa ocenjena merila.

Prijavitelji projektov morajo upoštevati, da v primeru, da so bili izbrani na podlagi izbirnega postopka, niso samodejno upravičeni do prejema ustreznih nepovratnih sredstev EU. Če pogoji, opredeljeni v začetni fazi projekta, niso izpolnjeni (ker projekt ni ustrezno pripravljen za izvajanje), si pooblaščen organ pridržuje pravico, da projekt prekine in ga odstrani s seznama odobrenih projektov EUI-IA (za več podrobnosti glej smernice EUI-IA, poglavje 4 „Začetna faza in naročanje“).

8.5 MERILA ZA IZKLJUČITEV PROSILCEV ZA NEPOVRATNA SREDSTVA

V skladu s finančno uredbo¹⁷, se lahko prosilci izključijo iz postopka dodeljevanja nepovratnih sredstev, če so glavni mestni organ ali osebe, ki imajo pooblastila za zastopanje, odločanje ali nadzor v glavnem mestnem organu, ali osebe, ki so bistvene za izvajanje projekta, v enem ali več naslednjih situacij za izključitev:

- stečajni postopki, postopki zaradi insolventnosti ali likvidacije;
- kršitev obveznosti v zvezi s plačevanjem davkov ali prispevkov za socialno varnost;
- hude kršitve poklicnih pravil, vključno z zavajanjem;
- goljufija;
- korupcija;
- ravnanje v povezavi s kriminalno združbo;
- pranje denarja ali financiranje terorizma;
- teroristična kazniva dejanja ali kazniva dejanja, povezana s terorističnimi kaznivimi dejanji;
- delo otrok in druge oblike trgovine z ljudmi;

¹⁷ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>

- nepravilnosti;
- ustanavljanje ali delovanje kot navidezno podjetje.

Med postopkom prijave morajo vsi prijavitelji skupaj z obrazcem za prijavo predložiti izjavo, s katero potrjujejo, da za glavni mestni organ in projektne partnerje ne velja nobeno od zgoraj navedenih meril za izključitev. Ta izjava je vključena v potrditveni list, ki je priložen obrazcu ta prijavo na elektronskem portalu za prenose. Upoštevajte, da mora potrditveni list ustrezno podpisati pravni zastopnik glavnega mestnega organa, da se prijava pri preverjanju upravičenosti šteje za upravičeno.

Med izbirnim postopkom in pred končno odločitvijo izbirnega odbora o dodelitvi nepovratnih sredstev stalni sekretariat preveri prosilce v sistemu zgodnjega odkrivanja in izključevanja (EDES), sistemu, ki ga je vzpostavila Evropska komisija za okrepitev zaščite finančnih interesov Unije in zagotovitev dobrega finančnega poslovanja¹⁸. Če je glavni mestni organ odkrit v sistemu EDES, Stalni sekretariat o tem obvesti prosilca, ki ima nato možnost predložiti obrambo pred končno odločitvijo izbirnega odbora v skladu z načelom sorazmernosti.

9. ZAČETNA FAZA IN NAROČANJE

Začetna faza zajema prvih šest mesecev pred izvedbeno fazo projekta. Njen namen je zagotoviti, da so izpolnjeni vsi upravni pogoji za nemoten in učinkovit začetek izvajanja projekta, ter zagotoviti jamstva v zvezi s stopnjo pripravljenosti projekta (vodenje projekta, izvajanje projekta, obvladovanje tveganj). Glavni vidiki, obravnavani v tej fazi, so usposabljanja za vodenje projekta (vključno z uvedbo okvira poročanja in spremljanja), izpolnjevanje upravnih in pravnih zahtev za začetek projekta, vključitev priporočil izbirnega odbora, predhodna revizija in preverjanje pripravljenosti. Cilj začetne faze je tudi vzpostavitev uspešnega sodelovanja med ekipo, ki vodi projekt, in osebjem stalnega sekretariata.

Preverjanje pripravljenosti projekta je postopek, ki je vključen v začetno fazo, da se čim bolj preprečijo večje nepričakovane težave med izvajanjem projekta. Preverjanje pripravljenosti projekta opravi prvostopenjski kontrolor med predhodno revizijo in stalni sekretariat, zajema pa celoten obseg upravljavskih, upravnih, finančnih in operativnih vprašanj, ki bi lahko vplivala na dobro izvedbo projekta in doseganje njegovih ciljnih rezultatov. Pri preverjanju pripravljenosti se preveri tudi, ali ima projekt zanesljivo strategijo in ali so ustrezno predvidene teme, ki se obravnavajo v oddelku obrazca za prijavo, ki se nanaša na obvladovanje tveganj (tj. vodenje projekta, človeške zmogljivosti za izvajanje projekta, pripravljenost v postopkih javnega naročanja, realen časovni načrt, pravno okolje za izvajanje projekta, dokumentacija v zvezi z naložbami, lokacija in upravna pooblastila itd.).

Če začetna faza ni uspešno zaključena v predlaganem šestmesečnem roku (kateri koli od zgoraj navedenih korakov ni dokončan ali je rezultat predhodne revizije in/ali preverjanja pripravljenosti

¹⁸ Člen 142 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije.

negativen), ima pooblaščen organ pravico prekiniti projekt (glede na to, da koncept še ni dovolj pripravljen, da bi ga bilo mogoče izvajati) in ga odstraniti s seznama odobrenih projektov EUI-IA. V tem primeru se za projekt izplačata samo dva pavšalna zneska za pripravo projekta in začetno fazo. Če se začetna faza prekine pred zaključkom (npr. projekt odpade), se glavnemu mestnemu organu sprostijo samo pavšalni znesek, predviden za stroške priprave projekta.

Uspešno zaključena začetna faza je nujni pogoj za pridobitev sredstev iz ESRR za izvajanje in začetek faze izvajanja projekta.

10. KAKO PRIDOBITI POMOČ

Osebe stalnega sekretariata bo prijaviteljem pripravljeno pomagati pri vseh tehničnih vprašanjih, ki jih bodo imeli med razpisom za zbiranje predlogov EUI-IA – podrobnosti so na voljo na spletišču EUI. Poleg tega velja naslednje:

- stalni sekretariat bo organiziral seminarje za prijavitelje v različnih mestih po Evropi. Datumi in kraji seminarjev za prijavitelje so na voljo na spletišču pobude EUI. Na teh seminarjih se bodo udeleženci lahko dogovorili za dvostranska srečanja s člani stalnega sekretariata in/ali predstavniki Evropske komisije, na katerih bodo razpravljali o svoji projektni zamisli;
- organizirani bodo spletni seminarji o posebnih vidikih razvoja in predložitve projekta;
- na spletišču pobude EUI je na voljo spletna rubrika z vprašanji in odgovori, potekala pa bodo tudi dvostranska spletna posvetovanja;
- prijavni paket (ki ga sestavljajo: razpisni pogoji, smernice EUI-IA, tehnična navodila za platformo za elektronsko izmenjavo (EEP), podrobna navodila za izpolnjevanje obrazca za prijavo, ki je na voljo na spletu v vseh jezikih EU v sistemu EEP, in delovni dokument za prijavo, ki je v skladu s pravili Sodišča), je na voljo na spletišču pobude EUI.

11. KLJUČNI DATUMI

- **31/05/2023** – objava drugega razpisa za zbiranje predlogov za sklop EUI-IA
- **06/2023 – 09/2023** – seminarji za prijavitelje in spletna posvetovanja
- **05/10/2023 (ob 14.00 uri CEST)** – rok za oddajo obrazcev za prijavo

- **05/2024** – okvirni datum za končno odločitev o odobritvi projektov
- **11/2024** - datum zaključka začetne faze
- **01/12/2024** –datum začetka izvajanja za vse odobrene projekte

Veselimo se, da bomo kmalu prebrali vaše projektne predloge!